

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om försäkringsstöd för kommersiellt fiske

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att det stiftas en lag om försäkringsstöd för kommersiellt fiske.

I lagen föreskrivs om möjligheten att av statens medel betala stöd på basis av skador som har uppstått på en kommersiell fiskares fångstredskap, vissa andra fiskeredskap eller högst 12 meter långa fartyg på Finlands territorialvatten eller inom Finlands ekonomiska zon. I lagen ingår bestämmelser om villkoren för utbetalning av stöd och om det förfarande som iakttas vid utbetalningen av stödet. Stö-

det ska enligt förslaget betalas ut som en del av försäkringsersättningen och utbetalningen ska skötas av de aktörer inom försäkringsbranschen som godkänns som fiskeriförsäkringsinrättningar. I lagen föreskrivs det om en fiskeriförsäkringsinrättnings uppgifter och om den myndighet som styr och utövar tillsyn över skötseln av uppgifterna.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2014. Lagen avses träda i kraft vid ingången av 2013.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLL	2
ALLMÅN MOTIVERING	3
1 INLEDNING	3
2 NULÄGE	3
2.1 Nationell lagstiftning	3
2.2 Europeiska unionens lagstiftning och dess utveckling	4
2.3 Bedömning av nuläget	5
3 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN	6
3.1 Bedömning av alternativen	6
3.1.1 Privat försäkringssystem som understöds av staten	6
3.1.2 Skadeersättningssystem	7
3.1.3 Slopande av statsbidraget	8
3.1.4 Slutsatser	8
3.2 De viktigaste förslagen	8
4 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	9
4.1 Konsekvenser för statsfinanserna	9
4.2 Konsekvenser för yrkesfiskarna	9
4.3 Konsekvenser för fiskeriförsäkringsföreningarnas verksamhet	10
4.4 Konsekvenser för förvaltningen och statsfinanserna	10
4.5 Konsekvenser för miljön	11
4.6 Konsekvenser med tanke på jämlikheten mellan könen	11
5 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	11
6 SAMBAND MED ANDRA PROPOSITIONER	14
DETALJMOTIVERING	16
1 LAGFÖRSLAG	16
1 kap. Allmänna bestämmelser	16
2 kap. Förutsättningar för försäkringsstöd	17
3 kap. Krav som gäller fiskeriförsäkringsinrättningen	19
4 kap. Särskilda bestämmelser	22
5 kap. Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser	25
2 NÄRMARE BESTÄMMELSER OCH FÖRESKRIFTER	26
3 IKRAFTTRÄDANDE	26
4 FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN SAMT LAGSTIFTNINGSORDNING	26
LAGFÖRSLAG	29
Lag om försäkringsstöd för kommersiellt fiske	29

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning

Systemet med fiskeriförsäkringsstöd har tillämpats i 70 år. Systemet skapades därför att det på försäkringsmarknaden saknades försäkringar för fiskarnas fångstredskap och fartyg. Det finns i dag sex fiskeriförsäkringsföreningar i Finland: Etelä-Suomen kalastusvakuutusyhdistys, Nylands Fiskeriförsäkringsförening, Åbolands Fiskeriförsäkringsförening, Satakunnan kalastusvakuutusyhdistys, Österbottens Fiskeriförsäkringsförening och Pohjanmaan kalastusvakuutusyhdistys.

Fiskeriförsäkringsföreningen är en försäkringsgivare. Den beviljas bidrag för en del av den ersättning som den betalar ut till en yrkesfiskare på basis av ett försäkringsavtal. Bidraget beviljas av jord- och skogsbruksministeriet. Syftet med bidraget är att sänka yrkesfiskarnas försäkringspremier och samtidigt säkerställa försäkringsskyddet för fiskeredskap som är av central vikt för näringsidkandet.

Det totala skadebeloppet och beloppet av statsbidragen varierar år för år. Det totala värdet av de senaste tio årens ersatta skador har varierat mellan 1,4 och 1,9 miljoner euro per år. Beloppet av statsbidraget har å sin sida varierat mellan 1,0 och 1,4 miljoner euro. Det finns ingen synlig trend för den årliga variationen av skadornas omfattning eller bidragsbeloppen. Däremot har antalet skadefall fortgående minskat från cirka 700 fall år 2000 till under 500 fall år 2011. Likaså har värdet av föreningarnas försäkringsbestånd varit sjunkande. Skador orsakade i synnerhet av sälar medför dock fler ersättningar än tidigare.

2 Nuläge

2.1 Nationell lagstiftning

Bestämmelser om fiskeriförsäkringsstödet finns i lagen om fiskeriförsäkringsföreningar (331/1958). En fiskeriförsäkringsförening är en försäkringsförening som avses i lagen om

försäkringsföreningar (1250/1987) och som bedriver försäkring av fiskeredskap. Det finns sammanlagt sex fiskeriförsäkringsföreningar i Finlands kustområden. Försäkringen täcker skador som uppstår på havsområden inom Finlands territorialområde.

Fiskeriförsäkringsföreningar som bedriver försäkringsverksamhet i enlighet med lagen om fiskeriförsäkringsföreningar kan beviljas statsbidrag för betalning av försäkringserättigheter enligt 7 § i lagen. Bidraget är årligen 40 procent av de skadeersättningar som föreningen har betalat ut med stöd av fiskeriförsäkringarna. Till den del en enskild skada överstiger 500 euro är bidraget dock 90 procent av ersättningen. Om de ersättningar föreningen betalar ut under ett år överstiger 10 procent av föreningens försäkringsbestånd, beviljas likaså bidrag för 90 procent av den överstigande delen.

Syftet med stödet till fiskeriförsäkringsföreningarna är att garantera att de som bedriver fiske som sin näring har möjlighet att skaffa ett heltäckande försäkringsskydd och att försäkringspremierna är skäliga. I 2 § i lagen om fiskeriförsäkringsföreningar föreskrivs att stödmottagarna utgörs av personer som hör till fiskarbefolkningen och får sin huvudsakliga utkomst av fiske. En försäkringsförening är skyldig att meddela försäkring för fiskeredskap som ägs av personer som räknas till fiskarbefolkningen i stater inom EES-området eller som ägs av en sammanslutning som de har grundat. Försäkring ska beviljas för fångstredskap knutna av garn, lax- och långrevsar samt för tilläggsutrustning som hör till dessa redskap. Dessutom ska försäkring beviljas för fiskefartyg och fiskebåtar som är registrerade i Finland och för fortskaffnings- och transportmedel avsedda för vinterfiske på is, för fiskehyddor och för flyt- och draganordningar för not.

Fiskeriförsäkringsföreningen ska enligt 5 § i lagen om fiskeriförsäkringsföreningar i försäkringsavtalet förbinda sig att ersätta skada på försäkrad fiskeriutrustning, när sådan i samband med ett fisketillfälle, under fångst-

resa, i hamn, på ett fartyg för ankar eller på någon annan förvaringsplats, vid transport av fisk eller vid räddning av människoliv eller materiel har förstörts, försvunnit eller skadats.

Utöver det årliga bidraget kan fiskeriförsäkringsföreningar i enlighet med 13 § i lagen om fiskeriförsäkringsföreningar beviljas ett kapitalbidrag, som föreningen ska förvalta som en fristående statsbidragsfond. Syftet med bidraget är att trygga föreningens soliditet och verksamhetsförutsättningar. Fiskeriförsäkringsföreningarna får använda avkastning från den statsbidragsfond som bildats med kapitalbidrag för att täcka sina utgifter. Om fonden utgör mindre än tre procent av föreningens försäkringsbestånd, betalas kapitalbidrag till dess fondens storlek är minst tre procent av försäkringsbeståndet. På senare år har inga ansökningar om kapitalbidrag lämnats, till följd av att antalet fiskefartyg i Finland och därför även föreningarnas försäkringsbestånd har visat en sjunkande trend under EU-medlemskapet.

Fiskeriförsäkringsföreningarna har under åren 2007—2011 beviljats statsbidrag enligt följande:

År	Skadebe- lopp totalt, euro	Förening- ens andel, euro	Statens an- del, euro
2007	1 764 971	367 123	1 197 217
2008	1 406 640	276 136	980 064
2009	1 443 768	270 670	1 025 635
2010	1 889 943	314 391	1 405 100
2011	1 847 327	308 053	1 372 314

På Åland har landskapets myndigheter i årtionden svarat för stödet till ersättningar för fiskeriförsäkringar. I landskapets årliga budget har länge funnits ett utgiftsmoment för stödet. De senaste åren har det budgeterats 50 000 euro per år för ändamålet och det totala beloppet för ersättningarna har de senaste åren uppgått till 15 000—40 000 euro per år. På Åland verkar inga sådana fiskeriförsäkringsföreningar som avses i lagen om fiskeriförsäkringsföreningar utan stödet har kommit fiskaren till del genom försäkringsavtal som tecknats med ett privat försäkringsbolag.

Ålands landskapsregering har särskilt överenskommit med bolaget om det förfarande som iakttas vid beviljande av stödet. Landskapet Åland har enligt 18 § 16 och 22 punkten i självstyrelselagen för Åland (1144/1991) lagstiftningsbehörighet i frågor som gäller fiske, registrering av fiskefartyg och styrning av fiskerinäringen samt näringsverksamhet och stödjande av denna.

2.2 Europeiska unionens lagstiftning och dess utveckling

Enligt artikel 107.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, nedan EUF-fördraget, är stöd som ges av offentliga medel till företag eller för viss produktion och som snedvrider eller hotar att snedvrida konkurrensen samt påverkar handeln mellan medlemsstaterna i princip förbjudna. I punkt 2 i samma artikel bestäms dock om situationer där statligt stöd är direkt förenligt med den inre marknaden. I punkt 3 bestäms om de stödformer som kan anses förenliga med den inre marknaden.

I artikel 108 i EUF-fördraget bestäms om kommissionens rätt att i samarbete med medlemsstaterna granska om nya eller existerande stödprogram är förenliga med den inre marknaden. I punkt 2 i samma artikel föreskrivs om ett formellt granskningsförfarande som kommissionen inleder, om den har skäl att misstänka att ett stöd eller ett stödprogram inte är förenligt med den inre marknaden. Kommissionen kan när som helst föreslå medlemsstaterna lämpliga åtgärder som krävs med hänsyn till den inre marknadens utveckling eller funktion. Kommissionen publicerar riktlinjer och rambestämmelser som fastslår principerna för hur bestämmelserna i artikel 107.2 och 107.3 ska tillämpas på stödordningar som rör företag och olika produktionsgrenar. På försäkringsstödet för fiskerisektorn tillämpas riktlinjerna för granskning av statligt stöd inom sektorn för fiske och vattenbruk (EUT C 84, 3.4.2008, s. 10), nedan *riktlinjerna för fiskerisektorn*.

Europeiska kommissionen inledde den 9 oktober 2010 ett granskningsförfarande enligt EUF-fördraget, särskilt artikel 108.2, eftersom den ansåg att det är tveksamt om Finlands fiskeriförsäkringssystem är förenligt

med den inre marknaden. Kommissionen ansåg att skador som omfattas av den gällande stödordningen inte längre kunde anses vara orsakade av exceptionella händelser eller naturkatastrofer utan kopplade till bestående eller strukturella förhållanden i de finska fiskevattnen. Således ansåg kommissionen att den nu gällande stödordningen innehåller driftstöd som är förbjudet, eftersom det ökar fiskarnas likviditet, utan att det ställs några motkrav i samband med stödet. Kommissionen ansåg dock att stödet i princip kan godkännas i enlighet med de principer som fastställts i punkt 4.9 i riktlinjerna för fiskerisektorn, om det rättar till ett marknadsmisslyckande, uppfyller syften av allmänt intresse och främjar målen för den gemensamma fiskeripolitiken.

Utifrån granskningen fattade kommissionen den 11 januari 2012 ett beslut, nedan *kommissionens beslut*, enligt vilket stödordningen är förenlig med den inre marknaden, förutsatt att fartyg som bedriver fiske på öppet hav, vilket i praktiken innebär fartyg som är över 12 meter långa, inte omfattas av systemet och att endast skador som uppstår på Finlands territorialvatten eller inom Finlands ekonomiska zon berättigar till stöd. Kommissionen förutsätter vidare att stödet endast ska gälla skador som orsakas av de specifika betingelserna i Finland, dvs. av svåra klimatförhållanden eller geografiska förhållanden (is, snö, kraftiga stormar och grynnor i grunda vatten) eller av sälar och skarvar, och som drabbar fartyg och fiskeredskap, fortskaffnings- och transportmedel samt annan särskild utrustning för vinterfiske. Kommissionens beslut förutsätter att de rättsliga ändringarna av stödordningen ska träda i kraft senast den 1 januari 2013 och att försäkringsavtal som ingås på grundval av den ändrade stödordningen tillämpas från och med den 1 januari 2014. Kommissionens beslut förpliktar Finland att som medlemsstat ändra sin lagstiftning.

Under granskningsförfarandet gjorde kommissionen också en bedömning av huruvida stödordningen kan klassificeras som en tjänst av allmänt ekonomiskt intresse i den mening som avses i artikel 106.2 i EUF-fördraget. Den betvivlade att erbjudande av försäkringstjänster för en utvald grupp av företag

kan betraktas som en ovan avsedd tjänst, för vilken den ersättning som ska betalas, med stöd av vissa villkor som fastställts i gemenskapens lagstiftning, kan betraktas antingen som ett stöd som är förenligt med den inre marknaden eller som en ersättning som inte inbegriper statligt stöd. Man fördjupade inte denna granskning. Således omfattade kommissionens beslut inte det statliga stöd som ingår i fiskeriförsäkringsföreningarnas statsbidragsfond och dess avkastning samt den skattebefrielse som gäller inkomstskatten. Kommissionens beslut omfattar därmed inte någon utvärdering av ovannämnda stöd, och inte heller något beslut om huruvida de är förenliga med den inre marknaden.

I samband med beredningen av propositionen var det inte känt om det finns andra länder i Europeiska unionen där försäkringar som erbjuds aktörer inom fiskerisektorn får stöd med statliga medel. I Sverige finns dock ett system där fiskare ersätts med statliga medel för de skador som säljar orsakar fisket. Svenska fiskare har dessutom möjlighet att få arbetslöshetsersättning om fisket avbryts till följd av bland annat is- eller andra väderbetingelser eller skador på fartyg. Dessa system är till sin art dock mycket annorlunda jämfört med stödordningen i den föreslagna lagen.

2.3 Bedömning av nuläget

I Finlands fiskefartygsregister indelas fiskefartygen i kustfartyg, som omfattar fiskefartyg med en totallängd under 12 meter, och högsjöfartyg med en totallängd om minst 12 meter. Den 1 januari 2012 var sammanlagt 3 338 fartyg registrerade, varav 3 264 kustfartyg och 74 högsjöfartyg. Den 1 januari 2012 omfattade fiskeriförsäkringen 738 fartyg, varav 679 var kustfartyg och 59 högsjöfartyg. Försäkringsbeståndet uppgick till totalt 48,3 miljoner euro, varav kustfartygen stod för 13,2 miljoner euro och högsjöfartygen för 23,9 miljoner euro. Återstående cirka 11,2 miljoner euro hänförde sig till övrig utrustning, däribland fångstredskap. Värdet av de statsbidragsfonder som byggts upp av kapitalbidrag till försäkringsföreningarna är totalt cirka 1,8 miljoner euro. År 2011 var avkastningen från statsbidragsfonderna sammanlagt cirka 30 000 euro.

Kommissionens beslut förutsätter att skador som uppstår på högsjöfartyg inte omfattas av stödordningen. Beslutet avgränsar dessutom de förhållanden under vilka stöd för en skada kan betalas. Det innebär att stödordningens ekonomiska betydelse och antalet skadefall som omfattas av statligt stöd kommer att reduceras jämfört med nuläget. I samband med beredningen av propositionen konstaterades att en kostnadseffektiv administrering av fiskeriförsäkringsstödet förutsätter att antalet aktörer minskar. Det att omfattningen av den försäkringsverksamhet som täcks av stödet har minskat genom årtiondena har nämligen lett till att fiskeriförsäkringsföreningarnas verksamhetskostnader i förhållande till försäkringsfallen och ersättningsbeloppen har ökat. I mindre försäkringsföreningar har administrationskostnaderna ökat oproportionerligt jämfört med skadefallen. Till exempel har fiskeriförsäkringsföreningens personalutgifter i vissa fall överstigit de skadeersättningar som betalats ut. Verksamheten har understötts med offentliga medel. Vid reformeringen av lagstiftningen om stödordningen har man därför utgått från att administreringen av stödordningen ska vara effektiv och ändamålsenlig.

Även ställningen för dem som förmedlar fiskeriförsäkringsstöd bör fastställas på lagstiftningsnivå. Europeiska kommissionen har i sin granskning av fiskeriförsäkringssystemet ansett att den slutliga förmånstagaren för stödet är yrkesfiskarna. Fiskeriförsäkringsstödet har inte granskats med hänsyn till fiskeriförsäkringsföreningarnas verksamhet. När kommissionen bedömde om stödordningen är förenlig med den inre marknaden granskade den därför inte den finansiering som beviljats fiskeriförsäkringsföreningarna. Till den del den offentliga finansieringen riktar till försäkringsverksamheten har dess förenlighet med den inre marknaden inte granskats. Ur stödtagarnas synvinkel förmedlar den som bedriver fiskeriförsäkringsverksamhet statsstödet som en del av försäkringserättningen. Samtidigt sänker stödordningen försäkringspremierna genom att riskerna minskar och administrationskostnaderna finansieras med offentliga medel. Stödförmedlarens verksamhet bör granskas som utövning av en offentlig förvaltningsuppgift.

I Europeiska kommissionens beslut förutsätts att stödordningen ändras inom utsatt tid. Utgångspunkten för beredningen av propositionen har varit de villkor som uppställs i kommissionens beslut och behovet av att skapa en sådan lagstiftning om administreringen av stödordningen som uppfyller dels bestämmelserna om statligt stöd, dels kraven i grundlagen.

3 Målsättning och de viktigaste förslagen

Syftet med denna proposition är att inom de gränser som Europeiska kommissionens beslut fastställer främja förutsättningarna för att bedriva kommersiellt fiske under de särskilda betingelser som råder vid kusterna i Finlands havsområde. Målet är samtidigt att uppfylla de krav som grundlagen ställer i fråga om utfärdande av bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter samt om överföring av förvaltningsuppgifter på andra än myndighet. Vid beredningen av propositionen granskades olika möjligheter att inrätta en förvaltning som är så effektiv och ändamålsenlig som möjligt med hänsyn till användningen av offentliga medel.

3.1 Bedömning av alternativen

Under beredningen bedömdes följande tre huvudalternativ genom vilka EU-bestämmelsernas krav i fråga om statligt stöd kan beaktas: ett privat försäkringssystem som understöds av staten, ett skadeersättningssystem som administreras av myndigheterna och slopande av statsbidrag. Bedömningen strävade efter att klargöra hur de olika alternativen skulle påverka den statliga ekonomin och förvaltningen, förutsättningarna för kustfiskarna och fiskarnas vilja att undgå risker genom att bland annat undvika fiske i ogynnsamma förhållanden.

3.1.1 Privat försäkringssystem som understöds av staten

Att fortsätta med ett privat försäkringssystem som understöds av staten förutsätter ändringar i lagstiftningen och förvaltningen.

Detta alternativ utgår från att de ändringar i stödordningen som förutsätts i Europeiska kommissionens beslut leder till att statsbidragen slopas när det gäller skadeersättningar för skadefall som inträffat utanför Finlands ekonomiska zon samt högsjöfartyg. Likaså utesluts skador som inte beror på de för Finland särskilda förhållanden som godkänns av kommissionen, däribland skador som orsakas av brand eller stöld eller andra skador som kan inträffa i vilka som helst väderförhållanden. Dessa förändringar uppskattas medföra en årlig inbesparing på 100 000—500 000 euro för statsfinanserna. Inbesparingens storlek beror dock även på detaljerna i den nya stödordningen, bland annat stödbeloppet per skadefall.

I samband med detta måste Finland avstå från andra former av statligt stöd som inte godkänts av Europeiska kommissionen. Sådana stödformer i det nuvarande systemet är kapitalbidraget till fiskeriförsäkringsföreningarna och befrielsen från att till stat och kommun betala skatt på grund av inkomst eller förmögenhet samt stämpelskatt i ärenden rörande försäkringsvillkoren. Kapitalbidrag har inte betalats ut under de senaste åren, så effekten för statsfinanserna blir då utöver mindre statligt stöd som ska betalas främst en ringa ökning av skatteinkomsten.

Det har konstaterats att ändringar även måste göras i förvaltningsmodellen för den statliga stödordningen. Enligt rådande uppfattning är utbetalning av försäkringsstöd en verkställighetsuppgift som man vid ministerierna strävar efter att avstå från. Uppgiften kan lämpligen överföras delvis till regionförvaltningen och delvis till någon annan än en myndighet. Utbudandet av fiskeriförsäkringsstöd kan inte heller längre genom lagstiftningen ges i uppgift enbart till vissa fiskeriförsäkringsföreningar, utan alla försäkringsinrättningar som uppfyller de fastställda kraven ska ha möjlighet till det. För att minimera administrationskostnaderna bör det även fastställas ett belopp under vilket stöd inte betalas.

Enligt fiskerinäringen vore en naturlig lösning att fortsätta med ett system med försäkringsstöd som understöds av staten, eftersom man har lång erfarenhet av det. En reformering av systemet skapar dock osäkerhet i frå-

ga om vilka skador som berättigar till stöd och om stödbeloppen. Alla tänkbara sätt att reformera skadeersättningssystemet på det sätt Europeiska kommissionen förutsätter är dock förknippade med denna typ av problem.

3.1.2 Skadeersättningssystem

Direkta skadeersättningar som betalas med statliga medel vore i princip ett dyrare system för staten än försäkringsersättningar. Skadeersättningarna skulle i sin helhet betalas med statliga medel, medan ett försäkringssystem delvis skulle finansieras genom försäkringspremier. Dessutom skulle alla som hör till en viss grupp fiskare ha rätt till skadeersättningar, medan alla fiskare inte har tecknat försäkring. För att omfattas av försäkringssystemet fordras en aktiv insats av fiskaren. Statsbidrag som betalas genom ett statligt förvaltad skadeersättningssystem skulle sannolikt höja antalet förmånstagare.

Samtidigt skulle de statliga myndigheterna även få nya uppgifter i form av inspektion av skadefallen, handläggning och utbetalning av varje enskild ersättning samt registrering och övrig administration i anslutning till skadeersättningarna. I synnerhet skadeinspektionerna förutsätter att den myndighet som utför dem har ett kontorsnätverk som täcker hela kusten och skärgården. Inom fiskeriförvaltningen utgör närings-, trafik- och miljöcentralerna ett sådant nätverk. Inom jordbruksförvaltningen administrerar även kommunerna skadeersättningar som betalas med statliga medel. I det rådande ekonomiska läget och med de nuvarande resurserna vore det svårt att överföra några större nya uppgifter på närings-, trafik- och miljöcentralerna eller kommunerna. Dessutom måste man lösa ordnandet av tillsyn, rådgivning och utbildning av de tjänstemän som deltar i förvaltningen av skadeersättningssystemet. Om försäkringssystemet slopades skulle staten dock få en engångsinkomst på uppskattningsvis 1,8 miljoner euro, eftersom försäkringsföreningarna skulle åläggas att återbetala de statsbidragsfonder som bildats med kapitalbidrag.

Ur fiskarnas synvinkel vore en direkt skadeersättning enklare än en försäkring, och för att omfattas av ersättningen skulle det inte krävas samma initiala insats som när man

tecknar en försäkring. För att ett skadeersättningssystem inte ska bli mindre sporrande än en försäkring till exempel i fråga om att undvika skador, bör man dock bygga in samma slags mekanismer som gäller för de nuvarande försäkringarna. En tillräckligt hög självrisk bör fastställas för ersättningen, vilket förutom den sporrande effekten även ger inbesparingar såväl i arbetsmängd inom förvaltningen som i de ersättningar som betalas ut. Dessutom kan man till ersättningen foga tilläggsvillkor enligt vilka fiskarens självrisk stiger för varje gång ersättning söks och på motsvarande sätt sjunker för varje år som ersättning inte söks. Dessa element skulle bidra till ett komplicerat skadeersättningssystem som är tungt att administrera.

3.1.3 Slopande av statsbidraget

Med hänsyn till statsfinanserna skulle den förmånligaste lösningen vara att helt slopa de statliga stöden. Jämfört med nuläget skulle drygt 1 miljon euro per år sparas in i statsbidrag. Dessutom skulle staten få en engångsinkomst på uppskattningsvis 1,8 miljoner euro, om försäkringsföreningarna ålades att återbetala de statsbidragsfonder som bildats med kapitalbidrag. Slopade försäkringsstöd skulle i tämligen liten mån minska förvaltningens arbetsmängd, eftersom handläggningen av ansökningar och utbetalningen av statsbidrag uppskattningsvis kräver endast 0,1–0,2 årsverken. Dessutom skulle det administrativa arbetet minska med några dagsverken genom att jord- och skogsbruksministeriets rådgivning till försäkringsföreningarna samt finansinspektionens tillsynsuppgifter inte längre skulle ta upp tid.

Kustfisket i Finland har besvärats av åtskilliga allvarliga problem. I synnerhet har de ökande bestånden av säl och skarv ansetts kraftigt försvaga branschen förutsättningar. Eutrofieringen av vattnen har stärkt bestånden av mörtfisk och samtidigt försvagat bestånden av ädelfisk. Ett annat långvarigt strukturellt problem är tillgången till vattenområden som lämpar sig för fiske. Antalet fiskare har länge minskat, eftersom få unga söker sig till detta osäkra yrke. Det toleransstöd för sälskador som tillämpats sedan 2007 är tidsbegränsat och kan komma att upphöra

helt senast 2015. En samtidig nedläggning av statsbidragssystemet för skadeersättningar skulle avsevärt försvaga verksamhetsbetingelserna för branschen. De kommersiella försäkringsbolagen erbjuder i dag inte försäkringar till marknadsvillkor för fiskeredskap, så utan ett fiskeriförsäkringssystem som understöds av staten skulle kustfiskarna helt sakna försäkringsskydd.

3.1.4 Slutsatser

En förutsättning för att kustfisket ska vara lönsamt och kunna fortsätta är att fiskarna även i fortsättningen har ett ekonomiskt skydd mot skador på fartyg och fiskeredskap. Ett privat försäkringssystem som understöds ekonomiskt av staten har bedömts vara ett förmånligare sätt för staten att erbjuda fiskarna detta skydd än direkta skadeersättningar.

I det nuvarande stödssystemet har beviljandet av statligt stöd direkt till försäkringsföreningarna i praktiken inneburit att sektorns försäkringsverksamhet nästan helt begränsats sig till fiskeriförsäkringsföreningarna. Samtidigt måste kostnaderna för administreringen av stödet och de utgifter som dessa förorsakar staten begränsas. Ett direkt ingripande i de befintliga fiskeriförsäkringsföreningarnas organisation och ställning ansågs omöjligt, eftersom det är fråga om privaträttsliga aktörer. Statens primära mål är dock att ordna en så ekonomisk och effektiv administration som möjligt för ett småskaligt statsbidragssystem. Det har på statligt håll inte ansetts motiverat att i fortsättningen reglera fiskesektorns försäkringsverksamhet hårdare än andra sektorer enbart därför att sektorn understöds starkt av staten. Reglering behövs endast i fråga om förutsättningarna för beviljande och utbetalning av stöd samt i fråga om garantier för en god förvaltning i det fall att privata aktörer sköter verkställighetsuppgifter i anslutning till stödordningen.

3.2 De viktigaste förslagen

I propositionen föreslås det att det stiftas en lag om fiskeriförsäkringsstöd. Lagförslaget innehåller bestämmelser om de kommersiella

fiskarnas rätt till stöd för skador på vissa högsjö- och kustfartygs fångstredskap, på kustfartyg samt på fångstredskap, fortskaffnings- och transportmedel som används vid vinterfiske. Som skada betraktas förlust av, skador på eller förstörelse av försäkringsobjektet.

I den föreslagna lagen föreskrivs om förutsättningarna för beviljande av stöd. I praktiken beviljas stödet när en aktör som godkänts som fiskeriförsäkringsinrättning ingår ett försäkringsavtal med en kommersiell fiskare som uppfyller villkoren för beviljande av stöd. Stödet betalas ut som en del av den försäkringsersättning som grundar sig på försäkringsavtalet. Stöd beviljas för skador som uppstår när fartyget legat i hamn, för ankar eller på varv, i samband med ett fisketillfälle, en fångstresa, transport av fisk eller räddning av människoliv på Finlands territorialvatten eller inom Finlands ekonomiska zon. För att stöd ska kunna betalas ut måste skadan ha uppstått på grund av en kraftig storm, en kust med mycket grynnor, snö- eller isförhållandena eller sälar eller skarvar.

I propositionen föreslås ett förvaltningssystem som i sig inte begränsar antalet aktörer som erbjuder fiskeriförsäkringar. Dock frångås tillämpandet av särskilda verksamhetsbidrag till dem som bedriver fiskeriförsäkringsverksamhet. Även andra sammanslutningar än försäkringsföreningar ges möjlighet att bli aktörer som förmedlar fiskeriförsäkringsstöd. Detta väntas uppmuntra till en effektiv organisering av sektorn. I lagen föreskrivs att försäkringsbolag och försäkringsföreningar kan godkännas att sköta de verkställighetsuppgifter som ingår i lagförslaget. Dessa uppgifter avses omfatta bedömning av förutsättningarna för beviljande av stöd i samband med att försäkringsavtal ingås, konstaterande av skadefall samt kontroll och förvaring av utredningar i samband med det, förmedling av försäkringsstöd som en del av den skadeersättning som grundar sig på försäkringsavtal, ansökan om utbetalning av stöd samt bistånd till myndigheterna vid inspektioner som rör stöden. Samtidigt föreskrivs om tjänsteansvaret för dem som sköter dessa uppgifter och om deras handlande under myndighetens styrning och tillsyn.

4 Propositionens konsekvenser

4.1 Konsekvenser för statsfinanserna

Propositionen har inga betydande konsekvenser för budgeten för 2013 i form av ökade statliga utgifter. Däremot är det möjligt att staten får inkomster när fiskeriförsäkringsföreningar som lägger ned sin verksamhet under 2013 återbetalar medlen i de statsbidragsfonder som bildats med kapitalbidrag. Även den befrielse från skatt på inkomster och förmögenhet för fiskeriförsäkringsföreningarna som fastställs i den gällande lagen upphör enligt förslaget under år 2013. Det väntas dock inte i någon större mån öka statens skatteinkomster.

Kostnaderna för statsbidrag till fiskeriförsäkringsföreningarna enligt det nuvarande fiskeriförsäkringssystemet har uppgått till 1,0—1,4 miljoner euro per år. Man kan förvänta sig att det medför en inbesparing för statsfinanserna då högsjöfartygen, skador som uppstår utanför Finlands ekonomiska zon och skador som uppstår av andra orsaker än de särskilda förhållandena vid den finska kusten faller utanför stödordningen. Att fortsätta med ett statsunderstött ersättningssystem i uppdaterad form skulle alltså medföra inbesparingar på 100 000—500 000 euro per år i form av minskade statsbidrag och ökade skatteinkomster.

De stöd som avses i den föreslagna lagen betalas ut på basis av försäkringsavtal som är i kraft från och med den 1 januari 2014. Fram till dess tillämpas bestämmelserna i den gällande lagen. Sålunda har propositionen i första hand konsekvenser för budgeten för 2014.

4.2 Konsekvenser för yrkesfiskarna

Enligt den föreslagna lagen upphör stödet helt för skador på fartyg som är över 12 meter långa och skador som uppstår utanför Finlands territorialvatten och Finlands ekonomiska zon. Även skador vid kustfiske som uppstår av annan orsak än kraftig storm, en kust med mycket grynnor, snö- eller isförhållanden eller sälar eller skarvar faller utanför stödet. Skador som uppstår på grund av bland annat eldsvåda, stöld, skadegörelse eller försvinnande och till exempel skador på fångst-

redskap som orsakas av råttor i förvaringsstället faller utanför stödet.

Ändringen av sättet att beräkna stödet innebär att det statliga stödet utgör en fast procentandel av skadebeloppet. Storleken av det belopp som betalas ut till fiskaren bestäms enligt fiskeriförsäkringsinrättningens försäkringsvillkor. Bestämmelser om detta finns inte längre på lagnivå. Medan statsbidragets andel enligt den nuvarande lagen om fiskeriförsäkringsföreningar även i fråga om de största skadorna har stannat under 90 procent av skadebeloppet, stiger stödet i fortsättningen till 90 procent av de skador som förorsakas fartyg och särskilt värdefulla fångstredskap. Stödet för andra skador är 40 procent av skadans verkliga värde, vilket för en del skador innebär högre stöd och för andra skador lägre stöd än i dag.

Det är omöjligt att förutse hur stor den kommande förändringen av totalbeloppet för försäkringsstöden inom sektorn blir, eftersom vissa försäkringsobjekt och skadetyper i fortsättningen helt faller utanför stödet och stödprocenterna för skadetyper som berättigar till stöd ändras. De största förändringarna hänför sig dock till högsjöfisket, där stora försäkringsobjekt faller utanför systemet. För kustfiskets del blir förändringarna mindre. Vill fiskaren behålla sitt nuvarande försäkringskydd måste han eller hon i vilket fall som helst teckna försäkringar som inte berättigar till stöd. Priserna för dessa försäkringar torde bli högre än de statsunderstödda försäkringarna. Även de försvagade verksamhetsbetingelserna för fiskeriförsäkringsföreningarna skapar tryck på höjda försäkringspremier för fiskarna.

4.3 Konsekvenser för fiskeriförsäkringsföreningarnas verksamhet

Enligt fiskeriförsäkringsföreningarnas bedömning kommer rentav över hälften av det nuvarande försäkringsbeståndet att falla utanför det statliga stödet. Om föreningarna inte kan erbjuda denna andel försäkringar till marknadsvillkor och utan statligt stöd, kommer deras försäkringsbestånd och inkomster från försäkringspremier att minska avsevärt. Föreningarnas ekonomiska ställning försvagas även av att den skattebefrielse som

avses i 14 § i den nuvarande lagen om fiskeriförsäkringsföreningar slopas och av att rätten att använda avkastning från den statsbidragsfond som avses i 13 § i samma lag delvis upphör.

Med tanke på att fiskeriförsäkringsföreningarnas verksamhetskostnader ökar i förhållande till försäkringsfallen och lagreformen försvagar fiskeriförsäkringsföreningarnas ekonomiska ställning torde det i framtiden inte finnas förutsättningar för lika många fiskeriförsäkringsföreningar i Finland som i dag. Då fiskeriförsäkringsföreningarna huvudsakligen har finansierat sin verksamhet med medel från försäkringspremierna, kan en minskning av antalet föreningar leda till inbesparingar också för fiskarna i form av sänkta försäkringspremier. Att begränsningarna som gäller typ av aktör minskar och det statliga stödet öppnas för alla försäkringsinrättningar som uppfyller villkoren kan i praktiken leda till att fiskeriförsäkringar erbjuds till och med av endast en försäkringsinrättning. I så fall skulle ingen konkurrens uppnås inom erbjudande av försäkringar, men en eventuell monopolställning väntas likväl inte leda till problem för fiskesektorn, förutsatt att den som erbjuder försäkringarna på samma sätt som i dag är en ömsesidig försäkringsförening som leds av fiskarna själva.

4.4 Konsekvenser för förvaltningen och statsfinanserna

Jord- och skogsbruksministeriet har årligen lagt en arbetsmängd motsvarande uppskattningsvis 0,1—0,2 årsverken på förvaltningen av systemet. Arbetet har närmast bestått av handläggning av försäkringsföreningarnas bidragsansökningar och utbetalning av bidrag samt av deltagande i rådgivning och utbildning riktad till fiskeriförsäkringsföreningarna. Det kan antas att uppgiften skulle kräva ungefär 0,5 årsverken, om förvaltningen av det nya stödsystemet överfördes till en enda närings-, trafik- och miljöcentral. Starten för systemet och godkännandet av fiskeriförsäkringsinrättningar kan år 2013 tillfälligt öka centralens arbetsbörda. Det är dock svårt att förutsäga hur mycket resursbehovet förändras, eftersom det vid tiden för beredningen av propositionen är okänt hur många som kom-

mer att ansöka om godkännande som fiskeriförsäkringsinrättning. Antalet väntas dock inte öka jämfört med nuvarande sex fiskeriförsäkringsföreningar, eftersom marknaden för fiskeriförsäkringar är rätt liten.

Enligt propositionen ska inspektioner i anslutning till stöden göras av myndigheterna. Det ökar i någon mån förvaltningens arbetsmängd. Antalet skadefall som omfattas av stödet har på senare år dock visat en sjunkande trend och väntas sjunka ytterligare till följd av de begränsningar som ingår i det nya stödsystemet. Eftersom kusterna i Finlands havsområde utgör ett geografiskt vidsträckt område ska de övriga närings-, trafik- och miljöcentralerna vid behov ge handräckning inom sitt verksamhetsområde i samband med inspektioner. Inspektionen av skadefall utförs dock i första hand av fiskeriförsäkringsinrättningarna när de utreder om skadan är ersättningsgill på basis av villkoren i försäkringsavtalet. Inspektioner av myndigheterna i anslutning till stödet och handräckning av andra närings-, trafik- och miljöcentraler väntas förekomma endast i undantagsfall. Andra nya myndighetsuppgifter är återkrav av stöd och handläggning av begäranden om omprövning av stödbeslut, men erfarenheterna av det nuvarande fiskeriförsäkringssystemet pekar på att återkraven och omprövningsfallen blir fåtaliga.

Propositionen bedöms inte ha några nämnvärda konsekvenser för andra myndigheter som till exempel Finansinspektionen. Det är möjligt att även övriga myndigheters arbetsuppgifter minskar om antalet aktörer blir färre.

4.5 Konsekvenser för miljön

Stödsystemet för fiskeriförsäkringar anses inte ha några direkta konsekvenser för miljön. Till de skadefall som berättigar till stöd hör bland annat skador som orsakas av sälar och skarvar. Sälarna och skarven orsakar betydande skador för yrkesfisket längs Finlands kust. Östersjövikaren och gråsälarna hör till de arter som nämns i bilaga V till rådets direktiv 92/43/EEG om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter. I artikel 14 i direktivet föreskrivs om de arter som nämns i bilaga V och som inte är lika strikt skyddade

som arterna i bilaga IV. Jakt på östersjövikare är tillåtet med stöd av dispens och jakt på gråsäl är tillåtet delvis med stöd av jaktlicens och dispens. Skarven är en fridlyst art enligt naturvårdslagen (1096/1996) och på grund av bristfälliga forskningsuppgifter har det beviljats få jaktlicenser för skarv. Ett genom försäkringssystemet utbetalat stöd för skador på fiskeredskap orsakade av sälarna och skarvar kan främja sammanjämkningen av näringslivet och miljöskyddet samt minska viljan att eliminera skadedjursproblemet genom till exempel olovlig jakt.

4.6 Konsekvenser med tanke på jämlikheten mellan könen

Yrkesfiske är en mycket mansdominerad bransch, så det är i huvudsak män som får fördel av stödsystemet för fiskesektorn. Stödsystemet för fiskeriförsäkringar är dock icke-diskriminerande med hänsyn till stödtagarens kön, och yrkesfiskande män och kvinnor har samma rätt till försäkringsstöd. Lagförslaget bedöms inte ha några konsekvenser med tanke på jämställdheten mellan män och kvinnor.

5 Beredningen av propositionen

Vid beredningen av regeringens proposition har de verkamma fiskeriförsäkringsföreningarna hörts. Under våren 2012 ordnades två informationsmöten. Till det senare av dessa kallades även en representant för Ålands landskapsregering. Dessutom ordnades en tämligen omfattande remissbehandling av utkastet till propositionen. Utlåtanden lämnades av justitieministeriet, finansministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, arbets- och näringsministeriet, Finansinspektionen samt närings-, trafik- och miljöcentralerna i Kajana, Nyland, Österbotten och Egentliga Finland. Utlåtanden lämnades dessutom av Ålands landskapsregering, Centralförbundet för fiskerihushållning, Finansbranschens Centralförbund, Finlands yrkesfiskarförbund FYFF rf, Etelä-Suomen kalastusvakuutusyhdistys, Satakunnan kalastusvakuutusyhdistys och Pohjanmaan kalastusvakuutusyhdistys samt Nylands fiskeriförsäk-

ringsförening, Åbolands fiskeriförsäkringsförening och Österbottens fiskeriförsäkringsförening.

Utgångspunkten för propositionen är att genomföra de förutsättningar som ställts i kommissionens beslut i den nationella lagstiftningen om fiskeriförsäkringsstöd. Till den del det i utlåtandena föreslogs ändringar till de förutsättningar som följer av kommissionens beslut, såsom begränsningen av stödet till skador som uppstår på Finlands territorialvatten eller inom Finlands ekonomiska zon eller till skador som uppstår på grund av de särskilda förhållanden som råder i Finland, har de föreslagna ändringarna inte beaktats. Som exempel kan nämnas förslaget att utvidga systemet till att gälla insjöfiske. Kommissionens beslut gäller endast stöd för skador som uppstått på Finlands territorialvatten eller inom Finlands ekonomiska zon.

Justitieministeriet fäste i sitt utlåtande uppmärksamhet vid lagförslagets struktur och tillämpningen av grundlagen. Synpunkterna i utlåtandet har beaktats fränsett de som gällde ordningsföljden för 2 och 3 kap. i lagförslaget. Justitieministeriet ansåg att bestämmelserna som gäller ingående av försäkringsavtal och godkännande av fiskeriförsäkringsinrättningar ska placeras före bestämmelserna som gäller beviljande av fiskeriförsäkringsstöd. Detta förslag kan anses motiverat. De bestämmelser som gäller stödsystemets innehåll, dvs. förutsättningarna för att fiskaren ska få stöd, är det dock skäl att placera i början av lagförslaget. Bestämmelser om dessa förutsättningar finns i 2 kap. i lagförslaget. Trots att det första förutsättningen för att få stöd är att ett försäkringsavtal ingås med en godkänd fiskeriförsäkringsinrättning, placeras bestämmelserna om förutsättningarna som gäller försäkringsavtalet och andra förutsättningar som gäller godkännande av fiskeriförsäkringsinrättningar i 3 kap., eftersom det egentligen är fråga om bestämmelser som gäller förfaranden och behörighet. Den gällande lagstiftningen behandlar särskilt fiskeriförsäkringsföreningarnas rättigheter och skyldigheter i förhållande till staten. Lagförslaget liksom även kommissionens beslut utgår däremot från fiskarens rättigheter och de grunder med stöd av vilka försäkringsstöd kan betalas till fiskaren. Bestämmelserna om

statens och fiskeriförsäkringsinrättningarnas förhållande har tagits fram huvudsakligen i syfte att uppfylla kraven i 124 § i grundlagen.

Justitieministeriet lyfte i sitt utlåtande också fram den viktiga frågan om tillämpningen av 124 § i grundlagen. Om ingående av ett försäkringsavtal innebär något slag av beslut om beviljande av stöd, bör man överväga om ett separat förvaltningsbeslut ska fattas. Bestämmelserna i lagförslaget utgår från att stödet beviljas utan särskild ansökan. I praktiken kan man omfattas av stödsystemet om man uppfyller förutsättningarna i lagen. Denna fråga dryftades i den fortsatta beredningen av propositionen och det konstaterades att ett separat förvaltningsbeslut inte är nödvändigt i samtliga fall. Fiskeriförsäkringsinrättningen ingår ett försäkringsavtal som uppfyller förutsättningarna i lagen, om de förutsättningar som gäller stödtagaren uppfylls. Lagförslaget ger inte fiskeriförsäkringsinrättningen någon egentlig prövningsrätt när det gäller att godkänna ansökan om att omfattas av stödsystemet. Försäkringsavtalet ska ingås med en kommersiell fiskare som uppfyller förutsättningarna och försäkringsavtalet ska täcka alla skadefall som omfattas av stödet samt alla användningsdugliga fiskeredskap. Det är dock möjligt att fiskeriförsäkringsinrättningen vägrar att ingå försäkringsavtal, varvid sökanden kan behöva begära ett skriftligt, motiverat beslut. Enligt lagförslaget ska således den kommersiella fiskaren på begäran ges ett skriftligt, motiverat beslut, till vilket ska fogas en anvisning om hur man begär omprövning. Det är fråga om ett beslut genom vilket någon förvägras tillträde till stödsystemet. Rätt till stöd uppkommer dock först då en skada som berättigar till stöd uppstår. Då ska stödtagaren alltid ges ett beslut om försäkringsersättning. Till denna del har bestämmelserna i lagförslaget kompletterats.

Vissa fiskeriförsäkringsföreningar motsatte sig att den nya lagstiftningen utarbetades och ansåg att ändringen borde ha genomförts genom en ändring av den gällande lagen. Dessutom ansåg de att revideringen borde ha gällt endast de ändringar som följer av kommissionens beslut. De motsatte sig de försämrade möjligheterna för fiskeriförsäkringsföre-

ningarna att använda avkastningen från statsbidragsfonderna för sin egen verksamhet. FYFF ansåg däremot att formen för hur revideringen genomförs inte har någon egentlig betydelse, utan att det viktiga är vilka konsekvenser den nya lagstiftningen har för yrkesfiskarna. FYFF ansåg att propositionen innebär en försämring jämfört med nuläget. Vid beredningen av propositionen ansågs det inte motiverat att ändra den gamla lagen, eftersom hela systemet revideras bl.a. i fråga om fiskeriförsäkringsföreningarnas ställning. Bestämmelser om deras uppgifter som förmedlare av fiskeriförsäkringsstöd ska utfärdas genom lag. De krav i 124 § i grundlagen som gäller överföring av förvaltningsuppgifter på andra än myndigheter ska beaktas i samband med revideringen. Kommissionens beslut gäller endast stöd som beviljas fiskare. Till det hänför sig inte någon bedömning av understöd till fiskeriförsäkringsföreningars verksamhet och således ska de åtgärder av stödkaraktär, såsom rätt att använda avkastningen av statsbidragsfonderna för verksamheten samt skattebefrielserna, slopas. Kravet i grundlagen på att bestämmelser ska utfärdas genom lag förutsätter också att det genom lag föreskrivs tillräckligt exakt om förutsättningarna för stöd som beviljas fiskare och om grunderna för de förpliktelser som hänför sig till stödet. Samtidigt som det föreslås att stödssystemet ändras i enlighet med vad som krävs i kommissionens beslut granskas stödssystemet i sin helhet i propositionen, och ändringar har föreslagits i syfte att säkerställa att det offentliga stödet är så verkningsfullt som möjligt samt att administreringen av stödet är effektiv.

Social- och hälsovårdsministeriet fäste i sitt utlåtande uppmärksamhet vid flera frågor, som gällde lagstiftningen om försäkringsföreningar och andra aktörer inom försäkringsbranschen samt lagstiftningens konsekvenser när det gäller tillämpningen av bestämmelserna om godkännande av fiskeriförsäkringsinrättningar. Dessutom fäste social- och hälsovårdsministeriet uppmärksamhet vid att försäkringspremierna ska vara skäliga om det är så att det finns betydligt färre fiskeriförsäkringsinrättningar eller endast en sådan. De kommentarer som framförts i utlåtandena har beaktats vid den fortsatta beredningen av

propositionen. Till lagförslaget fogades en bestämmelse om priserna för försäkringar som omfattas av stödet.

I utlåtandena från fiskeriförsäkringsföreningarna, FYFF och Centralförbundet för fiskerihushållning framfördes kritik mot vissa begränsningar i fråga om stödssystemet. Särskilt ansågs det att skador som uppstått på fartyg eller fångstredskap i hamn, för ankar eller under förvaring bör omfattas av fiskeriförsäkringsstödet. I en del av utlåtandena ansågs det att detta bör vara möjligt särskilt om skadan orsakats av en eldsvåda som uppstått i samband med en storm till följd av att vattnet plötsligt stigit eller att det funnits behov att värma upp fartyget. Till denna del kan det konstateras att skador som indirekt orsakas av de särskilda förhållandena i Finland inte kan omfattas av stödet. En typisk sådan situation är en eldsvåda som uppstår på grund av att uppvärmningsanläggningen är i olag. Vid beredningen av propositionen har man också utgått från att kustfartyg och fångstredskap samt andra fiskeredskap ska förvaras med omsorg. Kustfartyg kan i princip flyttas i skydd om storm hotar och för fångstredskap ska man ordna med en ordenlig förvaring. Med fiskeriförsäkringsstödet kan man inte ersätta sådana skador som hänför sig till risker i anslutning till normal näringsverksamhet och som inte direkt beror på ogynnsamma klimatförhållanden eller geografiska förhållanden i Finland. Vid den fortsatta beredningen av propositionen konstaterades dock t.ex. att det i samband med en plötslig storm eller isbildning kan vara motiverat att bevilja stöd på grund av skada som uppstått i hamn eller för ankar. Också i ett sådant fall ska skadan ha uppstått direkt till följd av en kraftig storm eller snö- och isförhållanden. En eldsvåda som uppstått på grund av uppvärmningsbehov och en uppvärmningsanläggning som är i dåligt skick omfattas inte av stödet.

I flera av fiskeriförsäkringsföreningarnas utlåtanden fäste man uppmärksamhet vid definitionen av en kommersiell fiskare. I lagförslaget ingår ett krav på att en fiskare vars genomsnittliga omsättning under de tre räkenskapsperioder som föregår ingåendet av försäkringsavtalet överstiger den undre gräns för verksamhet i lite skala som föreskrivs i mervärdesskattelagen (1501/1993), dvs.

8 500 euro enligt den gällande lagen, kan omfattas av fiskeriförsäkringsstödet. Gränsen ansågs för hög och samtidigt ansågs det att en fiskebegränsning eller trasig utrustning kan leda till en situation som är orimlig ur fiskarens synvinkel. Centralförbundet för fiskerihushållning ansåg att definitionen kan avvika från definitionen i det utkast till lag som är under beredning i samband med totalrevideringen av lagen om fiske. Närings-, trafik- och miljöcentralen i Kajanaland ansåg att definitionen bör motsvara den definition som kommer att tillämpas under kommande programperiod när det gäller Europeiska havs- och fiskerifondens strukturstöd.

Definitionerna i de lagar som gäller fiske utgår från olika syften. I samband med totalrevideringen av lagen om fiske hänför sig behovet av reglering av kommersiell fiskare särskilt till en begränsning som gäller användningen av vissa effektiva fångstredskap. I strukturstöden betonas i sin tur vikten av att utveckla fiskerinäringens struktur. Fiskeriförsäkringsstödet utgår däremot från de socioekonomiska mål som gäller kustfisket och som nämns i punkt 48 i kommissionens beslut. I syfte att stödja dessa mål är avsikten att rikta stödet särskilt till de företag som bedriver yrkesmässigt kustfiske i avsikt att idka näring. Begreppet yrkesmässig fiskare ska definieras tydligt på lagnivå, så att fiskeriförsäkringsinrättningen inte har någon prövningsrätt i fråga om ett beslut om huruvida en fiskare kan omfattas av systemet med fiskeriförsäkringsstöd dvs. ett försäkringsavtal ingås. Den granskningsperiod på tre räkenskapsperioder som ingår i lagförslaget är dock ur fiskarens synvinkel mycket flexibel. Enligt 9 § i lagförslaget fortsätter försäkringsavtalets giltighetstid ett år i sänder, om inte avtalet sägs upp av någondera parten Att villkoren uppfylls granskas i samband med att försäkringsavtalet ingås. På det här sättet hamnar fiskaren inte utanför stödsystemet även om villkoret i fråga om omsättningen inte uppfylls under hela försäkringsavtalets giltighetstid. Om en sådan fiskare som påbörjar kommersiellt fiske och som inte fått någon inkomst av försäljning eller bearbetning av fiskprodukter godkänns att omfattas av systemet, måste villkoren för att kunna omfattas av fiskeriförsäkringsstödet definieras.

Om det senare under en period av tre år framgår att fiskaren inte kommer upp till den gräns som gäller omsättningen, ska stödet återkrävas. Om man avstår från påföljderna leder det till att man kan komma in i systemet utan några begränsningar, samtidigt som strängare villkor tillämpas på dem som är verksamma i branschen. Som alternativ till återkrav kan man överväga att införa en skyldighet för fiskeriförsäkringsinrättningen att säga upp försäkringsavtalet. Detta innebär ur avtalsrättslig synvinkel att man genom lagstiftning ingriper i privaträttsliga avtalsförhållanden. Lagförslaget ger fiskeriförsäkringsinrättningen möjlighet att låta försäkringsavtalet vara i kraft. Stöd kan emellertid inte utbetalas med stöd av försäkringsavtalet.

6 Samband med andra propositioner

Vid social- och hälsovårdsministeriet bereds just nu en totalreform av lagen om försäkringsföreningar (1250/1987). Lagen om försäkringsföreningar tillämpas numera som en associationsrättslig lag på fiskeriförsäkringsföreningar. Avsikten är att revidera lagen om försäkringsföreningar så att strukturen i den motsvarar gällande aktiebolagslag och försäkringsbolagslag. I den nya lagen tas dessutom in de bestämmelser som förutsätts för ett nationellt genomförande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/138/EG om upptagande och utövande av försäkrings- och återförsäkringsverksamhet (Solvens II). Solvens II-direktivet och bl.a. kapitalkrav enligt det tillämpas på sådana försäkringsföreningar av viss storlek som uppfyller kriterierna i fråga om verksamhetens art. Verksamhetsförutsättningarna för sådana försäkringsföreningar som inte uppnår gränsen för tillämpningsområdet, bl.a. att premieinkomsten är lägre än 5 miljoner euro, kan regleras nationellt. Avsikten är att propositionen som gäller revidering av lagstiftningen om försäkringsföreningar ska överlämnas till riksdagen för behandling först under vårsessionen 2013.

Tidtabellen för totalreformen inverkar inte på tidtabellen för propositionen om fiskeriförsäkringsstödet. Enligt de uppgifter som fanns tillgängliga då propositionen överlämn-

nades syftar reformen till att behålla möjligheten att bedriva försäkringsverksamhet genom en förening. Man känner inte heller till några omständigheter som påverkar förutsättningarna för att bevilja kommersiella fiskare statligt stöd.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag**1 kap. Allmänna bestämmelser**

1 §. Syfte. I paragrafen föreskrivs att syftet med denna lag är att främja utövandet av fiskerinäringen under de särskilda förhållanden som råder på Finlands territorialvatten och inom Finlands ekonomiska zon. I granskningen av huruvida systemet med fiskeriförsäkringsstöd är förenligt med den gemensamma marknaden förutsatte Europeiska kommissionen att stöd beviljas endast för skador som uppstår på Finlands territorialvatten eller inom Finlands ekonomiska zon. Dessutom förutsattes att de skador som ersätts inom ramen för systemet ansluter sig till de särskilda förhållandena i Finland, det vill säga till ogynnsamma klimatförhållanden och geografiska förhållanden, eller orsakas av sälar eller skarvar. Lagens syfte och innehåll motsvarar dessa utgångspunkter.

2 §. Tillämpningsområde. Enligt paragrafen tillämpas den föreslagna lagen på stöd som betalas som ersättning för skador på fartyg avsedda för kustfiske och på fiskeredskap. Endast skador som uppstår på fartyg som är högst 12 meter långa avses berättiga till ersättning. I lagen om registrering av fiskefartyg och vattenbruksfartyg som används till havs (690/2010), nedan *fiskefartygsregisterlagen*, kallas dessa kustfartyg. De fiskeredskap som omfattas av stödsystemet definieras närmare i 5 §.

3 §. Definition av kommersiell fiskare. I paragrafen definieras vad som avses med kommersiell fiskare. Liksom i den gällande lagen om fiskeriförsäkringsföreningar riktas stödet till dem som bedriver fiske som sin näring. Fiske bedrivs ofta vid sidan av ett annat yrke eller annan näring. För att systemet ska vara tillräckligt täckande är det nödvändigt att utsträcka stödet till alla fall där verksamheten är så omfattande att näringsidkaren är mervärdesskatteskyldig eller där fiskaren idkar näring som delägare eller bolagsman i ett bolag som är mervärdesskatteskyldigt. En

delägare eller bolagsman i en sammanslutning som uppfyller förutsättningarna kan få försäkringsstöd även för kustfartyg och fångstredskap som är i hans eller hennes egen ägo eller besittning.

Enligt 3 § i mervärdesskattelagen är den vars omsättning från försäljning av varor eller tjänster uppgår till högst 8 500 euro under räkenskapsperioden inte skyldig att betala mervärdesskatt. Skyldighet att betala mervärdesskatt kan dock uppstå på grundval av säljarens egen anmälan. Definitionen i lagen utformas så att stödsystemet inte omfattar dem som bedriver sådan verksamhet i liten skala som avses i 3 § i mervärdesskattelagen men som själva anmält sig som mervärdesskatteskyldiga. Som kommersiell fiskare betraktas således en fysisk person eller en sammanslutning vars genomsnittliga omsättning av försäljningen av råfisk eller fiskprodukter under tre räkenskapsperioder överstiger den gräns för verksamhet i liten skala som avses i mervärdesskattelagen eller som är bolagsman eller delägare i en sammanslutning vars genomsnittliga omsättning av försäljningen av råfisk eller fiskprodukter överstiger det ovan avsedda beloppet.

I 2 mom. föreskrivs om undantag för den som inleder kommersiellt fiske. Även dessa fiskare bör omfattas av stödsystemet under förutsättning att de uppfyller villkoret för omsättning under de tre hela räkenskapsperioder som följer på ingåendet av försäkringsavtalet, senast det tredje året efter ingåendet av försäkringsavtalet. Som utredning över detta räcker det i samband med ingåendet av försäkringsavtalet med en plan om hur villkoret för omsättning ska uppfyllas. Om planen inte realiserar och fiskaren har fått stöd genom försäkringsstödsystemet återkrävs stödet. Denna bestämmelse inverkar dock inte på försäkringsavtalets giltighet eller möjligheterna att få försäkringsersättning enligt försäkringsvillkoren och inte heller på fiskarens möjligheter att få försäkringsstöd senare, i det fall att villkoren i 1 mom. uppfylls även i fråga om omsättningen. Möjligheten att om-

fattas av försäkringsstödet på basis av undantaget i 2 mom. kan dock utnyttjas av försäkringstagaren endast under det år som denne har börjat eller börjar utöva kommersiellt fiske eller under det år som följer på detta.

2 kap. **Förutsättningar för försäkringsstöd**

4 §. Förutsättningar som gäller mottagaren av försäkringsstöd. I 1 mom. bestäms om de förutsättningar som gäller mottagaren av försäkringsstöd. Stödet beviljas utan särskild ansökan. Försäkringsstöd beviljas en kommersiell fiskare som har ingått ett försäkringsavtal med en enligt bestämmelserna i lagförslaget godkänd fiskeriförsäkringsinrättning. Ett villkor för att stöd ska betalas är däremot att försäkringstagaren är berättigad till ersättning på grund av skada. Om rätt till ersättning inte uppstår på basis av villkoren i försäkringsavtalet har den försäkrade inte rätt till stöd.

De övriga föreslagna förutsättningarna anknyter till hur man konstaterar att det rör sig om yrkesmässig fiskerinäring. Mottagaren av försäkringsstödet ska vara antecknad som innehavare eller ägare till fiskefartyget i det register som avses i fiskefartygsregisterlagen. Fartyget kan vara antingen ett högsjöfartyg med en total längd på över 12 meter eller ett kustfartyg med en längd på under 12 meter. Stödtagaren ska dessutom vara antecknad i yrkesfiskarregistret, om det är fråga om en fysisk person. I registret indelas de som fiskar i havsområdet i tre grupper utgående från hur stor andel fiskeinkomsterna utgör av deras sammanlagda inkomster. För att antecknas i registret räcker det att fiskaren gör en anmälan. Numera kan endast fysiska personer som är näringsidkare antecknas i yrkesfiskarregistret.

I 2 mom. föreskrivs att en förutsättning för utbetalningen av försäkringsstödet är att stödtagaren med stöd av ett försäkringsavtal är berättigad till försäkringsersättning samt att stödet betalas genom en godkänd fiskeriförsäkringsinrättning. Stödet kan inte betalas direkt till den försäkrade.

I 3 mom. föreslås en hänvisning till bestämmelserna i 3 kap. som gäller godkännande av fiskeriförsäkringsinrättningar, för-

utsättningar som gäller försäkringsavtalet och ansökan om stöd.

5 §. Förutsättningar som gäller skadefallet. I paragrafen föreslås det förutsättningar som gäller skadefallet. Enligt 1 mom. ska skadan ha uppstått i samband med ett fisketillfälle, en fångstresa, transport av fisk eller räddning av människoliv på Finlands territorialvatten eller inom Finlands ekonomiska zon. Föremål för skadan ska vara fångstredskap som används på högsjöfartyg eller kustfartyg som antecknats i fiskefartygsregistret, kustfartyg eller sådana fångstredskap, fortskaffningsmedel eller transportmedel som används vid vinterfiske. Exempel på fångstredskap som omfattas av stödet är trålar, ryssjor och nät. Fångstredskap som används vid vinterfiske och som omfattas av stödet är till exempel drag- och flytanordningar för not.

I 1 mom. föreskrivs det dessutom om de skadefaktorer som hör till försäkringssystemets tillämpningsområde. Försäkringsobjektet ska ha förlorats, skadats eller förstörts på grund av en kraftig storm, en kust med mycket grynnor, snö- eller isförhållandena eller sälar eller skarvar. Definitionen av skadefaktorerna grundar sig på kommissionens beslut, där det konstateras att skadorna ska anknyta till de särskilda förhållandena i Finland, det vill säga till de ogynnsamma klimatförhållandena eller geografiska förhållandena, eller orsakas av sälar eller skarvar. Kommissionens beslut begränsar dessa klimatförhållanden och geografiska förhållanden till is, snö, kraftiga stormar och rev i grunda vatten.

Till skillnad från den gällande lagen omfattar det nya stödsystemet inte alla skador som har uppstått på fartyg eller fångstredskap under förvaring. Skadan måste i fortsättningen alltid direkt anknyta till faktorer som beror på de särskilda förhållandena i Finland med avseende på fiske. Indirekta skador, till exempel ett behov av att på grund av köld värma fartyget i hamn eller på någon annan förvaringsplats och brand- eller andra skador som följer av detta, uppfyller inte förutsättningarna i kommissionens beslut, eftersom köld inte hör till de för Finland särskilda förhållanden som godkänts av Europeiska kommissionen. Denna begränsning hindrar inte att de nämnda situationerna inkluderas i

försäkringar som fiskeriförsäkringsinrättningen erbjuder inom ramen av sin normala affärsverksamhet. Vinterförvaring av kustfartyg kan ordnas så att is och snö inte orsakar skador, vilket innebär att skador på fartyg i vinterförvaring kan förebyggas och att det därför generellt inte är motiverat att dessa skador omfattas av försäkringsstödet. Även i övrigt ska förvaringen av fartyg i hamn, för ankar eller på någon annan förvaringsplats ordnas så att skador inte uppstår. Skador som uppstått när fartyget legat i hamn, på varv eller för ankar godkänns dock som skador som omfattas av stödet, om de har uppstått direkt på grund av en kraftig storm eller snö och isbildning.

Enligt 2 mom. får närmare bestämmelser om de fångstredskap och skador som omfattas av försäkringsstödet utfärdas genom förordning av statsrådet. Dessutom kan närmare bestämmelser om när fisketillfällen och fångstresor börjar och slutar samt om naturförhållanden som orsakat skada utfärdas genom förordning av statsrådet

6 §. Förvägras av stöd. I paragrafen föreslås det vissa begränsningar för beviljandet av stöd. Enligt 1 mom. utbetalas inte försäkringsstöd om mottagaren av försäkringsstöd genom ett lagakraftvunnet beslut har dömts till böter eller fängelsestraff för brott mot lagstiftningen om verkställigheten av Europeiska unionens gemensamma fiskeripolitik. Stöd beviljas inte för skador som har uppstått under det år då överträdelsen ägde rum. Bestämmelsen följer av punkt 3.1 i riktlinjerna för fiskerisektorn, enligt vilken stöd inte får beviljas under omständigheter där bestämmelserna i Europeiska unionens gemensamma fiskeripolitik inte har följts. Detta ska uttryckligen nämnas i bestämmelserna om stödet. Om stöd likväl har betalats ut, ska det enligt bestämmelserna för stödsystemet finnas möjlighet till återkrav av stödet på så sätt att påföljden står i proportion till hur allvarlig överträdelsen är. Således föreskrivs det om skyldighet att låta bli att betala stödet om en överträdelse som avses ovan har skett. Påföljden gäller skador som har uppstått under det år då överträdelsen ägde rum. När fiskeriförsäkringsinrättningen har fått vetskap om överträdelsen ska den låta bli att betala ut stödet. I de mest allvarliga fallen verkställs

påföljden dock i efterhand, när domen har vunnit laga kraft. I ett sådant fall ska myndigheten återkräva stödet.

Enligt 2 mom. utbetalas försäkringsstöd inte om stödtagaren medvetet har orsakat skadefallet eller av oaktsamhet i väsentlig grad har medverkat till att skada uppstod. Enligt 2 mom. utbetalas stöd inte heller om stödtagaren har påverkat skadans omfattning genom att försumma arbetet med att rädda försäkringsobjektet eller genom att använda det fartyg eller fångstredskap som försäkringen gäller på ett sätt som avviker från dess normala användningsändamål eller användningssätt. Fiskeriförsäkringsinrättningen ska fatta ett avslagsbeslut om försäkringsstöd när den fått vetskap om ovan beskrivna omständigheter eller så kan stöd som redan betalats återkrävas direkt av stödtagaren, om det senare visar sig att denne har handlat på ett sådant sätt som beskrivs ovan. Grunden för återkrav är oberoende av de påföljder som åläggs stödtagaren till exempel till följd av andra åtgärder som fiskeriförsäkringsinrättningen vidtagit eller som en följd av straffrättsliga processer. Stödet kan återkrävas oberoende av de ovannämnda påföljder som anknyter till saken. I 3 punkten föreskrivs om att stöd ska förvägras om den som påbörjar kommersiellt fiske inte har uppfyllt det krav som gäller omsättning senast den tredje räkenskapsperioden efter ingåendet av försäkringsavtalet. Om stöd redan har betalats som en del av försäkringsersättningen, kan stödet återkrävas i enlighet med 17 §.

7 §. Försäkringsstödet belopp. Enligt 1 mom. i den föreslagna paragrafen betalas försäkringsstöd till ett belopp som motsvarar 40 procent av skadans verkliga omfattning. Om ett kustfartyg, en båt eller ett särskilt värdefullt fångstredskap har skadats, betalas dock stödet till ett belopp som motsvarar 90 procent av skadans verkliga omfattning. Det innebär att försäkringstagarens självrisk kan vara 0–10 eller 0–60 procent beroende på skadetyper och försäkringsvillkor. Försäkringstagarens självrisk får ändå inte vara så hög att fiskeriförsäkringsinrättningens risk blir obefintlig.

Försäkringsstöd betalas inte till den del det är möjligt för fiskeriförsäkringsinrättningen att med stöd av regressrätt få ersättning från

en tredje part. Bestämmelser om försäkringsgivares regressrätt finns i 75 § i lagen om försäkringsavtal (543/1994). Stödets andel har fastställts med beaktande av beloppen för de statsandelar som betalats med stöd av den gällande lagstiftningen. Beloppen har beroende på skadetyper varierat mellan cirka 30 och 80 procent av skadans verkliga omfattning. Om försäkringsersättningen skrivs ner på basis av villkoren i försäkringsavtalet, betalas dock högst 40 eller 90 procent av beloppet på den nerskrivna försäkringsersättningen. Stödet betalas under förutsättning att försäkringstagaren har rätt till försäkringsersättning. De försäkringsobjekt som omfattas av systemet ska vara försäkrade till fullt värde. Om försäkringsersättning helt förvägras på grund av något som mottagaren av försäkringsstödet har gjort, betalas inget stöd.

I 2 mom. föreskrivs om en undre gräns för stödet. Syftet är att tygla de administrativa kostnaderna för systemet. De kostnader som inspektion och handläggning av ansökningar vid smärre skador orsakar bland annat i form av arbetstid för fiskeriförsäkringsinrättningens personal kan lätt överstiga skadornas värde. En undre gräns för stödet påverkar inte fiskeriförsäkringsinrättningarnas möjligheter att erbjuda försäkringsskydd även för mindre värdefulla fångstredskap och skador som dessa utsätts för. Försäkringsstöd betalas enligt förslaget inte ut om stödets belopp per skadefall uppgår till högst 100 euro. Vid uträkningen av stödbeloppet beaktas alla skador som uppstått under samma fisketillfälle, fångstresa, transport av fisk eller räddningsuppdrag som ett skadefall. Genom den undre gränsen för stödet skulle närmast mindre fångstredskap och ringa skador på försäkringsobjektet falla utanför stödsystemet. Om det är omöjligt att efteråt bevisa exakt när en skada har uppstått, betraktas dock de skador som konstaterats under samma fisketillfälle, fångstresa, transport av fisk eller räddningsuppdrag som ett skadefall. Om det gäller skador på nät, beaktas vid beräkningen av en undre gräns för stödet dock de skador som inträffat under en tid på ett år. Övrigt faller till exempel skador av säl på nät helt utanför stödsystemet.

I 3 mom. föreslås ett bemyndigande att genom förordning av statsrådet utfärda närmare

bestämmelser om fångstredskap som är att betrakta som särskilt värdefulla. Sådana är bland annat storryssa, not och trål samt vissa redskap som används vid transport av fisk.

8 §. Utredning om skadefallet. Mottagaren av försäkringsstöd är enligt 1 mom. skyldig att lämna in en utredning om förhållandena i samband med skadan, skadans omfattning och andra förutsättningar för utbetalning av stöd som är relevanta för skadefallet. Utredningen ska lämnas in utan ogrundat dröjsmål. Utöver de normala utredningar som krävs för utbetalning av försäkringsersättning ska försäkringstagaren lämna in en utredning över de förhållanden enligt 5 § i lagförslaget som rådde när skadefallet inträffade.

I 2 mom. föreslås det att utredningen ska lämnas in till fiskeriförsäkringsinrättningen. Fiskeriförsäkringsinrättningen kan därigenom innan ersättningen betalas ut kontrollera om skadan berättigar till stöd. I annat fall kunde utbetalning av ogrundat stöd senare leda till återkrav. Försäkringsinrättningen är enligt förslaget skyldig att spara handlingarna om utbetalningen av stödet i 10 år efter det att försäkringsersättningen har betalats ut. Detta grundar sig på artikel 15 i rådets förordning (EG) nr 659/1999 om tillämpningsföreskrifter för artikel 93 i EG-fördraget, enligt vilken stöd kan återkrävas om det gått högst 10 år från det att stödet beviljades. Det avgörande är i detta fall utbetalningen av stödet, eftersom något separat beslut om beviljande av stöd inte alltid meddelas.

3 kap. **Krav som gäller fiskeriförsäkringsinrättningen**

9 §. Förutsättningar som gäller försäkringsavtalet. Det föreslås att lagen om försäkringsavtal (543/1994) tillämpas på försäkringsavtalen, om inte något annat bestäms i lagförslaget. I 1 mom. föreskrivs det att en fiskeriförsäkringsinrättning är skyldig att ingå ett försäkringsavtal med varje aktör som uppfyller förutsättningarna i den föreslagna lagen och som vill omfattas av försäkringsstödet. Inrättningen kan vägra ingå avtal endast om stödtagaren i väsentlig grad har brutit mot villkoren i försäkringsavtalet under de två föregående kalenderåren. Bestämmelsen motsvarar i huvudsak bestämmelsen i 3 § 2

mom. i lagen om fiskeriförsäkringsföreningar. Syftet är att säkerställa att likabehandlingsprincipen tillämpas i verkställandet av stödsystemet. Det föreslås att rätten att vägra ingå avtal endast gäller situationer där försäkringstagaren i väsentlig grad har försummat förutsättningarna för försäkringsstöd eller villkoren i försäkringsavtalet så att avtalet har sagts upp. Rätt att vägra ingå avtal gäller också annars om det finns grundad anledning att misstänka att den som ansöker om försäkring inte fullgör sina skyldigheter enligt försäkringsavtalet. Som exempel kan nämnas en situation där den som ansöker om försäkring upprepade gånger har försummat att betala försäkringspremierna och indrivningsförfarandet har inletts.

Försäkringsavtalet ska enligt 2 mom. täcka alla skadefall enligt 5 §. Således kan till exempel inte skador som orsakats av sälar lämnas utanför avtalet. Avtalet ska likaså till deras fulla värde täcka försäkringstagarens alla sådana användningsdugliga försäkringsobjekt som enligt 5 § 1 mom. 2 punkten omfattas av stödet. Bestämmelsen motsvarar i huvudsak bestämmelserna i 3 § 3 mom. och 4 § i den gällande lagen om fiskeriförsäkringsföreningar. Syftet med bestämmelsen är att säkerställa att försäkringsstöd inte betalas för sådana försvunna, förstörda eller skadade föremål som inte har omfattats av försäkringen. Om försäkring söks för ett kustfartyg är villkoret att fartyget är besiktat. Enligt lagen om fartygs tekniska säkerhet och säker drift av fartyg (1686/2009) omfattar besiktningsskyldigheten fiskefartyg som har en längd av minst 10 meter. Om ett kustfartygs totala längd är under 10 meter förutsätts någon annan tillförlitlig utredning över fartygets skick. Är det frågan om ett serietillverkat fartyg anses det tillräckligt med en utredning över typgodkännande.

Enligt 3 mom. ska de försäkringspremier som tas ut hos stödtagaren vara skäligen. Fiskeriförsäkringsinrättningen ska vid fastställandet av försäkringspremierna beakta de nödvändiga kostnaderna för administreringen av stödet samt den minskning av fiskeriförsäkringsinrättningens risk som grundar sig på beloppet av det stöd som avses i 7 §.

Enligt 4 mom. är försäkringsavtalet i kraft ett kalenderår i sänder. Avtalets giltighetstid

avses fortsätta utan särskilda åtgärder om det inte sägs upp senast den 15 december respektive försäkringsperiod. Avtalet ska sägas upp om en ändring av villkoren för försäkringsstöd förutsätter att försäkringsavtalet avslutas eller om godkännandet av fiskeriförsäkringsinrättningen återtas.

Enligt 5 mom. kan närmare bestämmelser om skicket på sådana försäkringsobjekt som ska omfattas av en försäkring utfärdas genom förordning av statsrådet. Vid behov kan bedömningskriterier för skicket på och användningsdugligheten hos olika försäkringsobjekt, däribland fartyg och fångstredskap, utfärdas genom förordning. Genom förordning av statsrådet kan det även utfärdas närmare bestämmelser om fiskeredskap som hör till samma slag av fångstredskap, om det i praktiken uppstår oklarhet om vilka fiskeredskap som anses höra till samma slag av fångstredskap.

10 §. Godkännande av fiskeriförsäkringsinrättningar. I paragrafen föreskrivs det om villkoren för godkännande av fiskeriförsäkringsinrättningar och om den myndighet som beviljar godkännande. I 1 mom. föreslås att en försäkringsförening enligt lagen om försäkringsföreningar (1250/1987) eller ett försäkringsbolag enligt försäkringsbolagslagen (521/2008) eller ett i lagen om utländska försäkringsbolag (398/1995) avsett utländskt försäkringsbolags filial i Finland som har de ekonomiska och administrativa förutsättningar som behövs för att sköta uppgifter som gäller försäkringsstöd kan godkännas som fiskeriförsäkringsinrättning. En förutsättning för godkännande är också att sökanden visar att den erbjuder försäkringar med sådana avtalsvillkor som gör det möjligt att betala fiskeriförsäkringsstöd på basis av försäkringsersättningen. Försäkringsvillkoren ska ta hänsyn till de särskilda krav och förfaringsätt som betalningen av försäkringsstöd förutsätter enligt bestämmelserna i den föreslagna lagen.

Bestämmelserna i 2 mom. gäller den behöriga myndigheten och det förfarande som ska tillämpas. Enligt momentet beslutar närings-, trafik- och miljöcentralen om sökanden ska godkännas som fiskeriförsäkringsinrättning. Beslutet fattas på ansökan, som ska innehålla den information som avses i 1 mom. och som

behövs för bedömningen av förutsättningarna för ett godkännande. Till de uppgifter som behövs hör bland annat grundläggande uppgifter om försäkringsinrättningens verksamhet, ekonomiska ställning, personal och försäkringsavtalsvillkor. I beslutet kan det enligt förslaget tas in villkor i fråga om administreringen av fiskeriförsäkringsstödet, om det behövs för att säkerställa enhetliga förfaranden vid fiskeriförsäkringsinrättningarna. Dessa villkor kan till exempel gälla de data-system som ska användas i administreringen av försäkringsstödet, hur handlingar ska förvaras eller andra motsvarande tekniska detaljer.

Godkännandet av en fiskeriförsäkringsinrättning kan enligt 3 mom. återtas om villkoren inte längre uppfylls. Innan ett godkännande återtas ska försäkringsinrättningen ges skälig tid att avhjälpa bristen, om det är möjligt. Den myndighet som avses i 2 mom. beslutar om ett godkännande ska återtas. Ett beslut om återtagande avses träda i kraft omedelbart den 1 januari följande kalenderår. På det sättet får fiskeriförsäkringsinrättningen tid att säga upp försäkringsavtalen. Återtagandet av ett godkännande inverkar inte på stödet, som gäller sådana skador som uppstått när godkännandet gällde.

11 §. Fiskeriförsäkringsinrättningens bistånds- och upplysningsskyldighet. I paragrafen föreskrivs det om fiskeriförsäkringsinrättningens skyldigheter i samband med förmedlingen av offentliga medel till stötagare. Enligt 1 mom. ska fiskeriförsäkringsinrättningen när den utreder ett skadefall beakta statens intresse som betalare av försäkringsstöd. Dessutom ska den utan dröjsmål underrätta närings-, trafik- och miljöcentralen om misstankar som gäller eventuellt missbruk av stöd. I skötseln av de uppgifter som avses i lagförslaget ska fiskeriförsäkringsinrättningen handla lojalt och öppet.

Enligt 2 mom. ska fiskeriförsäkringsinrättningen i förväg i god tid meddela närings-, trafik- och miljöcentralen sådana ändringar som gäller villkoren i försäkringsavtalet, försäkringspremierna eller andra omständigheter som kan vara av betydelse för godkännandet av fiskeriförsäkringsinrättningen. Försäkringsavtalsvillkoren granskas i samband med godkännandet av fiskeriförsäkringsin-

rättningen. Alla ändringar som är väsentliga med tanke på stödet ska således delges i förväg, så att myndigheten kan bedöma om ändringarna är av betydelse för godkännandet av fiskeriförsäkringsinrättningen.

Enligt 3 mom. är fiskeriförsäkringsinrättningen skyldig att underrätta myndigheten om skador vars värde överstiger 50 000 euro innan ersättning betalas ut. Myndigheten ska ges tillfälle att inspektera skadan innan ersättning betalas ut.

I 4 mom. föreslås en bestämmelse om att fiskeriförsäkringsinrättningen är skyldig att lämna närings-, trafik- och miljöcentralen sådana uppgifter om stötagaren och försäkringsobjektet som är nödvändiga för att utreda och övervaka förutsättningarna för betalning av försäkringsstöd. Uppgifterna ska lämnas på myndighetens begäran. Fiskeriförsäkringsinrättningen är enligt förslaget skyldig att bistå närings-, trafik- och miljöcentralen med uppgifter och sakkunnighjälp vid inspektionen.

I 5 mom. föreslås bestämmelser om fiskeriförsäkringsinrättningens skyldighet att bistå närings-, trafik- och miljöcentralen vid inspektionen. Detta innebär att ge sakkunnighjälp och lämna uppgifter som behövs vid inspektionen.

Enligt 6 mom. gäller upplysningsskyldigheten också sekretessbelagda uppgifter, inklusive uppgifter som betraktas som affärshemligheter. Myndigheten kan dock ändå uppgifterna endast i syfte att kunna sköta sina föreskrivna uppdrag.

12 §. Beslut om försäkringsstöd. I paragrafen bestäms om det beslut som fiskeriförsäkringsinrättningen ska fatta vid ingående av försäkringsavtal eller ersättning av en skada. Beslutet kan i sak jämföras med ett beslut om beviljande eller betalning av statligt stöd. Enligt 1 mom. ska ett beslut om försäkringsavtal på den sökandes begäran ges skriftligen. Om fiskeriförsäkringsinrättningen ingår ett försäkringsavtal med sökanden, kommer försäkringstagaren att omfattas av stödsystemet. Rätt till stöd uppkommer dock först i det skedet då en skada som berättigar till stöd uppstått och sökanden är berättigad till försäkringsersättning. Om ett försäkringsavtal inte ingås kan det vara i sökandens intresse att begära ett överklagbart beslut. Ett beslut

som gäller försäkringsersättning ska alltid ges skriftligt. Stödtagaren ska vara medveten om att det är frågan om ett beslut, enligt vilket statligt stöd betalas. Av beslutet ska även framgå det exakta beloppet av det stöd som ska betalas på basis av skadan, eftersom ett eventuellt återkrav riktar sig till denna andel, om det senare visar sig att stödtagaren inte var berättigad till stöd.

13 §. Ansökan om ersättning av staten. I paragrafen ingår bestämmelser om förfarandet vid ansökan om ersättning som betalas av staten. Fiskeriförsäkringsinrättningen ska enligt 1 mom. skriftligen ansöka om ersättning av staten på basis av stöd som betalats som en del av de försäkringsersättningar som avses i lagförslaget. Ansökan om utbetalning avses kunna göras högst två gånger om året hos närings-, trafik- och miljöcentralen. Enligt 11 § i lagen om fiskeriförsäkringsföreningar har en fiskeriförsäkringsförening även kunnat ansöka om förskott. Samma gäller även i fortsättningen, om omfattningen av skadan i ett enskilt skadefall överstiger 50 000 euro. Ansökan ska enligt förslaget innehålla en utredning om stödtagaren, den ersättning som betalats på basis av de stödberättigande skadorna och stödets andel av ersättningen samt en beskrivning av skadefallet. Utifrån dessa bedömer närings-, trafik- och miljöcentralen om förutsättningarna som gäller stödtagaren och försäkringsfallet uppfylls.

I 2 mom. föreslås ett bemyndigande att genom förordning av statsrådet utfärda närmare bestämmelser om det förfarande som ska iakttas vid betalning av och ansökan om stöd. Det är närmast frågan om tekniska detaljer i ansökningsförfarandet, till exempel fastställande av tidsfristen för ansökan om och betalning av stöd samt utformningen av de utredningar som krävs för betalningen.

14 §. Fiskeriförsäkringsinrättningens uppgifter. I lagförslaget är det fråga om sådan överföring av förvaltningsuppgifter på andra än myndigheter som avses i 124 § i grundlagen. I praktiken bedömer fiskeriförsäkringsinrättningen om förutsättningarna för beviljande av stöd uppfylls i samband med att avtalet ingås med försäkringstagaren. I fråga om betalning av försäkringsstöd fattar fiskeriförsäkringsinrättningen i praktiken beslut

om betalningen i och med att ersättning betalas ut, och ansöker i efterhand om utbetalning av stödet på basis av ersättningen. Ett beslut om ersättning innebär i praktiken ett beslut om betalning av stöd. Fiskeriförsäkringsinrättningens uppgift är att förmedla stödet. I paragrafen föreskrivs därför om garantier för god förvaltning.

I 1 mom. föreslås en hänvisning till författningar som är av betydelse när det gäller offentliga förvaltningsuppgifter. Dessa är förvaltningslagen (434/2003), lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet (13/2003), språklagen (423/2003) och lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999).

Enligt 2 mom. ska bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar tillämpas på personer som är anställda vid en fiskeriförsäkringsinrättning, när de sköter uppgifter som gäller fiskeriförsäkringsstödet. I fråga om skador som uppstått i samband med skötseln av uppgifterna tillämpas skadeståndslagen (412/1974).

15 §. Styrningen av och tillsynen över fiskeriförsäkringsinrättningar. I 1 mom. föreslås bestämmelser om myndighetens behörighet att utöva tillsyn över fiskeriförsäkringsinrättningarna när dessa sköter sin offentliga förvaltningsuppgift. I övrigt utövas tillsynen av Finansinspektionen, som svarar för övervakningen av försäkringsföreningar och försäkringsbolag.

Enligt 2 mom. har närings-, trafik- och miljöcentralen rätt att utföra inspektioner i syfte att övervaka fiskeriförsäkringsinrättningarna. Inspektionerna kan enligt förslaget gälla alla lokaler och uppgifter som är av betydelse för övervakningen av förutsättningarna för godkännande och en korrekt administrering av försäkringsstödet. Inspektioner får dock inte utföras i lokaler som används för permanent boende.

4 kap.

Särskilda bestämmelser

16 §. Tillsyn över stödtagaren. I paragrafen föreskrivs om tillsynen över stödtagaren. För att säkerställa att offentliga medel används korrekt och att Europeiska unionens bestämmelser om statligt stöd följs är det nöd-

vändigt att föreskriva om de befogenheter som behövs i tillsynen. Närings-, trafik- och miljöcentralen har enligt 1 mom. rätt att utföra inspektioner ombord på stödtagarens fartyg samt i sådana lokaler som används för utövande av fiskerinäring, i syfte att fastställa eller övervaka förutsättningarna för och omfattningen av fiskeriförsäkringsstödet. Inspektionerna kan gälla till exempel omständigheter som anknyter till försäkringsobjektens värde och skick. Inspektioner får inte utföras i lokaler som används för permanent boende. Någon motsvarande bestämmelse ingår inte i den gällande lagen om fiskeriförsäkringsföreningar.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om att närings-, trafik- och miljöcentralen har rätt att avgiftsfritt få de uppgifter och handlingar som behövs för att utföra inspektion samt att omhändertaga material som gäller skadefallet, om detta krävs för att syftet med inspektionen ska uppnås. Materialet ska utan dröjsmål returneras till stödtagaren när det inte längre behövs för inspektionen.

17 §. Återkrav av stöd. I denna paragraf föreskrivs om återkrav av stöd. Stödet förmedlas av fiskeriförsäkringsinrättningen, som i efterhand ansöker om utbetalning hos myndigheten. Om det senare i samband med utbetalning eller tillsynen över stödtagaren framgår att stödtagaren inte var berättigad till stöd på basis av någon bestämmelse i lagförslaget eller att det har betalats ut för mycket stöd, ska stödet enligt 1 mom. återkrävas av stödtagaren. Återkravet riktas alltså inte till fiskeriförsäkringsinrättningen utan till stödtagaren. Stödet ska återkrävas om det efter att stödet utbetalats framgår att någon av de grunder som anges i 6 § i lagförslaget föreligger, till exempel ett lagakraftvunnet beslut genom vilket stödtagaren har dömts för brott mot bestämmelserna i den gemensamma fiskeripolitiken eller att stödtagaren inte har uppfyllt det krav som gäller omsättning senast den tredje räkenskapsperioden efter ingåendet av försäkringsavtalet. Stödet ska dessutom alltid återkrävas om Europeiska kommissionen meddelar ett beslut enligt vilket medlemsstaten ska återkräva statligt stöd som betalats ut i strid med bestämmelserna.

Syftet med återkravet är att stödtagaren ska vara i samma ekonomiska ställning som in-

nan det grundlöst betalades ut stöd eller betalades ut för mycket stöd till honom eller henne. I 2 mom. föreslås det därför att det föreskrivs om skyldighet att betala ränta för hela den period under vilket stödet grundlöst var i stödtagarens besittning. På det belopp som återkrävs ska det betalas en årlig ränta enligt 3 § 2 mom. i räntelagen (633/1982) ökad med tre procentenheter. Ränta ska betalas från försäkringsersättningens utbetalningsdag till dess att det återkrävda beloppet har betalats tillbaka. I ett sådant fall som avses i 6 § 1 mom. i lagförslaget ska dock ingen ränta räknas på det återkrävda beloppet för den tid ärendet behandlas vid myndigheten. Till exempel kan behandlingen av ett besvär i olika rättsinstanser pågå till och med flera år.

I 3 mom. föreskrivs om dröjsmålsränta. Om det belopp som återkrävs inte betalas senast på den förfallodag som angetts i beslutet om återkrav, ska enligt förslaget en årlig dröjsmålsränta betalas på beloppet enligt den räntefot som avses i 4 § 1 mom. i räntelagen.

18 §. Förfaranden vid återkrav. Enligt det föreslagna 1 mom. beslutar närings-, trafik- och miljöcentralen om återkrav av stöd. Genom beslutet om återkrav fastställs det belopp som återkrävs, räntan enligt 17 § 2 mom. i den föreslagna lagen samt förfallodagen för betalningen av dem.

Enligt 2 mom. ska beslut om återkrav fattas utan ogrundat dröjsmål efter det att närings-, trafik- och miljöcentralen har fått vetskap om grunden för återkravet och senast tio år efter det att försäkringsersättningen har betalats. Detta grundar sig på artikel 15 i rådets förordning (EG) nr 659/1999, enligt vilken stöd kan återkrävas om det gått högst 10 år från det att stödet beviljades. Det avgörande är i detta fall utbetalningen av stödet, eftersom något separat beslut om beviljande av stöd inte meddelas.

Enligt 3 mom. svarar närings-, trafik- och miljöcentralen för verkställandet. Beslutet om återkrav kan verkställas genom utsökning efter det att det har vunnit laga kraft. På verkställandet av beslutet tillämpas bestämmelserna i utsökningsbalken.

19 §. Den behöriga närings-, trafik- och miljöcentralen. Enligt den gällande lagstiftningen sköts uppgifterna i anslutning till systemet med fiskeriförsäkringsstöd av jord-

och skogsbruksministeriet. Det är frågan om en verkställighetsuppgift som inom motsvarande stödsystem numera har överförts till statens regionalförvaltning, medan ministerierna fokuserar på sina kärnuppgifter, det vill säga beredningen och verkställandet av politiska beslut genom beredning av lagstiftning. I paragrafen föreslås att närings-, trafik- och miljöcentralen i Österbotten ges behörighet att sköta de uppgifter som avses i lagförslaget. Den är med hänsyn till sitt läge och sin sakkunskap inom fiske lämplig att sköta de uppgifter som hänför sig till systemet med fiskeriförsäkringsstöd. Dessutom har närings-, trafik- och miljöcentralen i Österbotten goda förutsättningar att ge kunder service på de båda officiella språken. Uppgifter som innebär betydande utövning av offentlig makt, till exempel tillsynen över stödtagare, återkrav av stöd och handläggning av begäranden om omprövning, ska enligt förslaget skötas av myndigheten.

Kusterna i Finlands havsområde utgör dock ett geografiskt vidsträckt område. Paragrafen föreslås därför innehålla en bestämmelse om att de övriga närings-, trafik- och miljöcentralerna vars verksamhetsområde gränsar till kusterna i Finlands havsområde ska ge handräckning inom sitt verksamhetsområde. Handräckningen gäller i synnerhet inspektioner på plats, till exempel inspektioner för att konstatera skadefall som avses i 11 § 3 mom. i lagförslaget och inspektioner som riktar sig till stödtagarna enligt 16 §. Inspektionen av skadefall är i första hand en uppgift för fiskeriförsäkringsinrättningen, så bedömningen är att handräckning kommer att begäras endast i undantagsfall. Fiskeriförsäkringsinrättningarna kan vid inspektionen av skador även ta hjälp av andra opartiska sakkunniga, till exempel representanter för Trafiksäkerhetsverket Trafik.

20 §. Ändringssökande. Enligt 1 mom. får ändring i ett sådant beslut av en fiskeriförsäkringsinrättning som avses i 12 § inte sökas genom besvär. Försäkringstagaren kan däremot rikta en begäran om omprövning av beslutet till närings-, trafik- och miljöcentralen i Österbotten. Begäran om omprövning ska göras skriftligen inom 30 dagar från delgåendet av beslutet. Begäran om omprövning av beslut om försäkringsersättning ska be-

handlas utan dröjsmål. På behandling av begäran om omprövning tillämpas förvaltningslagen (434/2003). Om ett ärende som gäller samma skadefall är anhängigt vid ett annat besvärsorgan eller en domstol, ska enligt förslaget behandlingen av begäran om omprövning avbrytas till dess att ärendet i fråga har avgjorts. Orsaken är att rätten till stöd uppstår endast om och till den del man på grund av en skada kan betala försäkringsersättning som grundar sig på försäkringsavtal.

Enligt 2 mom. begränsas de omständigheter som gäller begäran om omprövning så att man i beslutet endast kan ta ställning till de förutsättningar som nämns i 4—6 § i lagförslaget. Beslutet tar enligt förslaget inte ställning till huruvida skadan är ersättningsgill enligt villkoren i försäkringsavtalet eller till andra skyldigheter enligt avtalet med fiskeriförsäkringsinrättningen. Beslutet delges sökanden och fiskeriförsäkringsinrättningen.

I 3 mom. föreskrivs om möjligheten att överklaga ett beslut som meddelas med anledning av en begäran om omprövning, beslut om godkännandet eller återtagande av godkännandet av en fiskeriförsäkringsinrättning och beslut om återkrav. Ändring i sådana beslut får sökas genom besvär på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996). I praktiken görs detta till förvaltningsdomstolen och ändring i ett beslut av förvaltningsdomstolen får sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen, om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd.

Besvär hindrar inte verkställigheten av ett beslut om återtagande av godkännandet av en fiskeriförsäkringsinrättning. Återtagande av godkännandet är en extrem åtgärd för att säkra en korrekt användning av offentliga medel, och vidtas efter det att fiskeriförsäkringsinrättningen inte har utnyttjat möjligheten att avlägsna felet eller avhjälpa försummelsen. Om fiskeriförsäkringsinrättningen betalar ut försäkringsstöd på felaktiga grunder leder det till återkrav av stödet. Om man i samband med utbetalning av stödet har handlat i strid med Europeiska unionens bestämmelser om statligt stöd, måste stödet återkrävas oberoende av om stödtagaren medverkat till att felet uppkommit eller inte. Att beslutet kan

verkställas omedelbart säkerställer även stödtagarens ställning.

5 kap. **Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser**

21 §. Ikraftträdande. Lagförslaget avses träda i kraft den 1 januari 2013. Enligt 1 mom. tillämpas dock lagen på beviljande och utbetalning av stöd från och med den 1 januari 2014. Förfarandet är nödvändigt för att ordna en tillräckligt lång övergångstid, så att godkännandet av fiskeriförsäkringsinrättningar, utarbetandet av försäkringsavtalsvillkor och andra förutsättningar för administreringen av stödet kan ordnas.

Det föreslås att en bestämmelse om upphävande införs i 2 mom. Genom den föreslagna lagen upphävs lagen om fiskeriförsäkringsföreningar jämte ändringar.

22 §. Övergångsbestämmelser om försäkringsavtal enligt den tidigare lagen och om understöd som grundar sig på de avtalen. I paragrafen föreskrivs om övergångsbestämmelser om försäkringsavtal. På försäkringsavtal som ingåtts innan den föreslagna lagen trätt i kraft samt på försäkringsstöd som betalas med stöd av dem tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet. Dessa försäkringsavtal ska sägas upp så att de upphör senast den 31 december 2013.

Enligt 2 mom. kan en fiskeriförsäkringsförening efter ikraftträdandet av den föreslagna lagen på de villkor som föreskrivs i lagen om fiskeriförsäkringsföreningar fortfarande ingå försäkringsavtal där avtalets giltighetstid upphör senast den 31 december 2013. Detta garanterar försäkringsskyddet för yrkesfiskarna under övergångstiden. Ett bidrag som avses i lagen om fiskeriförsäkringsföreningar kan betalas till en fiskeriförsäkringsförening, om skadan uppstått under avtalets giltighetstid och förutsättningarna för stöd uppfylls.

23 §. Övergångsarrangemang som gäller statsbidragsfonden. I paragrafen föreslås det bestämmelser om övergångsarrangemang som gäller den statsbidragsfond som bildats med kapitalbidrag och avkastningen från fonden. På återbetalning av den statsbidragsfond som avses i 13 § i lagen om fiskeriförsäkringsföreningar tillämpas enligt 1 mom. de bestämmelser som gällde när den före-

slagna lagen trädde i kraft. Om en försäkringsförening som bedrivit verksamhet enligt lagen om fiskeriförsäkringsföreningar godkänns som fiskeriförsäkringsinrättning, tillämpas även i fortsättningen bestämmelserna i 13 § i lagen om fiskeriförsäkringsföreningar på administreringen av statsbidragsfonden. Om två eller flera fiskeriförsäkringsföreningar går samman, får likaså den försäkringsförening som uppstår i deras ställe behålla statsbidragsfonden, förutsatt att föreningen godkänns som fiskeriförsäkringsinrättning. Motsvarande bestämmelse tillämpas om en fiskeriförsäkringsförening ombildas till ett ömsesidigt försäkringsbolag som godkänns som fiskeriförsäkringsinrättning. Också i det fall att en fiskeriförsäkringsförening överlåter sitt försäkringsbestånd till en annan försäkringsförening eller ett försäkringsbolag som godkänns som fiskeriförsäkringsinrättning, överförs statsbidragsfonden till den mottagande parten.

Enligt 2 mom. får avkastning från statsbidragsfonden dock från och med den 1 januari 2014 inte användas till att finansiera försäkringsföreningens verksamhet. Den avkastning som genereras efter nämnda datum ska årligen redovisas till staten till den del den inte används till utbildning som gäller skötseln av uppgifterna enligt den föreslagna lagen och som är öppen för personal och förtroendevalda vid alla fiskeriförsäkringsinrättningar. För att garantera att alla som bedriver fiskeriförsäkringsverksamhet kan dra nytta av de offentliga medlen bör personalen och de förtroendevalda även vid andra fiskeriförsäkringsinrättningar få tillgång till utbildningen. Avkastningen får enligt förslaget likaså användas för sådan informations- och utbildningsverksamhet riktad till försäkringstagare som gäller fiskeriförsäkringsstödet och som är öppen för alla oberoende av om de har ett gällande försäkringsavtal med den som ordnar verksamheten eller inte.

Det föreslås dessutom att avkastningen får användas för att täcka kostnaderna för de uppgifter som föreskrivs för en fiskeriförsäkringsinrättning, det vill säga administrativa kostnader som föranleds av de betalningsansökningar som avses i 13 §, med undantag av personalens lönekostnader och de förtroendevaldas arvoden, och kostnader för bistän-

de av närings-, trafik- och miljöcentralen vid inspektioner som gäller stödtagare eller skadefall.

När en fiskeriförsäkringsinrättning upphör med sin verksamhet eller när godkännandet av den återtas, ska inrättningen enligt 2 mom. innan verksamheten upphör eller senast sex månader efter det att godkännandet återtogs betala tillbaka värdet av statsbidragsfonden samt den ovannämnda avkastningen till staten.

2 Närmare bestämmelser och föreskrifter

I propositionen föreslås att statsrådet ges vissa bemyndiganden att utfärda förordning. Användningen av bemyndiganden begränsas enligt 80 § 1 mom. i grundlagen och bestämmelserna i lagförslaget. Det är huvudsakligen frågan om detaljer av teknisk art som gäller fartyg, fångstredskap samt fortskaffnings- och transportmedel. Enligt 5 § 2 mom. i lagförslaget kan statsrådet utfärda närmare bestämmelser om de skador och fångstredskap som omfattas av försäkringsstödet. Det är naturligare att den tekniska specificeringen av fångstredskap görs i en förordning än i en lag. Dessutom kan närmare bestämmelser om när fisketillfällena och fångstresor börjar och slutar samt om naturförhållanden som orsakat skada utfärdas genom förordning av statsrådet. Även här är det frågan om specificering av detaljer som det är naturligt att sköta på förordningsnivå.

I 7 § 3 mom. i lagförslaget föreslås att statsrådet genom förordning får utfärda närmare bestämmelser om fångstredskap som är att betrakta som särskilt värdefulla. Det är frågan om fångstredskap och transportmedel som omfattas av högre stöd. Sådana är bland annat storryssa, not och trål samt vissa redskap som används vid transport av fisk.

Enligt 9 § 5 mom. i lagförslaget kan bestämmelser om skicket på sådana försäkringsobjekt som ska omfattas av en försäkring utfärdas genom förordning av statsrådet. Vid behov kan bedömningskriterier för skicket på och användningsdugligheten hos olika försäkringsobjekt, däribland fartyg och fångstredskap, utfärdas genom förordning. I fråga om fartyg ingår i lagförslaget ett krav

på att besiktningsintyg ska lämnas in. Om lagstiftningen inte förutsätter att ett fartyg besiktas, ska någon annan utredning över försäkringsobjektets skick lämnas in. För till exempel serietillverkade fartyg räcker det med en utredning om typgodkännandet. Genom förordning av statsrådet kan det även utfärdas närmare bestämmelser om fiskeredskap som hör till samma slag av fångstredskap, om det i praktiken uppstår oklarhet om vilka fiskeredskap som anses höra till samma slag av fångstredskap. Avsikten är att bemyndigandet ska användas endast om det krävs för en enhetlig tillämpning av förutsättningarna för stöd.

I 13 § 3 mom. i lagförslaget föreslås ett bemyndigande att genom förordning av statsrådet utfärda närmare bestämmelser om det förfarande som ska iakttas vid betalning av och ansökan om stöd. Det är närmast frågan om tekniska detaljer i ansökningsförfarandet, till exempel fastställande av tidsfristen för ansökan och betalning av stöd samt utformningen av de utredningar som krävs för betalningen.

3 Ikraftträdande

Den föreslagna lagen avses träda i kraft vid ingången av 2013. För att säkerställa en tillräckligt lång övergångstid tillämpas lagförslagets bestämmelser om stöd dock från och med ingången av 2014. Det föreslås att även ändringarna i fråga om avkastningen från den statsbidragsfond som bildats med kapitalbidrag och som beviljats en fiskeriförsäkringsförening tillämpas från och med den 1 januari 2014.

4 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Jämfört med den gällande lagstiftningen om fiskeriförsäkringsstöd innehåller propositionen vissa ändringar som är av relevans med avseende på grundlagen. I lagförslaget föreskrivs om stöd som beviljas kommersiella fiskare i stället för de bidrag som beviljas en fiskeriförsäkringsförening. Stödet avses fortsättningsvis betalas ut till de kommersiella fiskarna som en del av den försäkringersättning som grundar sig på försäkringsavtal.

Utredningen av förutsättningarna för beviljande av stöd sker i praktiken i samband med att en godkänd fiskeriförsäkringsinrättning ingår ett försäkringsavtal med fiskaren. Rätt till stöd på grund av skada som uppfyller villkoren i lagförslaget uppkommer utan särskild ansökan, när fiskeriförsäkringsinrättningen ingår ett försäkringsavtal med stödtagaren. Villkoren för utbetalning av stödet utreds i sin tur i samband med utbetalningen av försäkringsersättningen. Då ansöker stödtagaren om försäkringsersättning och i samband med det också om stöd.

Enligt 80 § 1 mom. i grundlagen ska bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldighet utfärdas genom lag. I lagförslaget ingår därför bestämmelser om förutsättningarna för beviljande och utbetalning av stöd. Den gällande lagstiftningen har ingen bestämmelse om att stödet kan återkrävas av fiskaren. Europeiska unionens lagstiftning om statligt stöd förutsätter dock att ett olagligt statligt stöd jämte räntor ska kunna återkrävas av företaget och att staten därigenom ska se till att företaget ska vara i samma situation som den skulle ha varit utan det olagliga stödet. Användningen av offentliga medel ska övervakas och felaktigt bruk ska rättas, om stöd har betalats ut grundlöst eller till ett för stort belopp. I lagförslaget ingår bestämmelser om återkrav av stöd och tillsyn över stödtagaren. Det föreslås att endast tekniska detaljer som gäller fiske, fångstredskap, fartyg eller ansökningsförfarandet kan utfärdas genom förordning av statsrådet.

En annan bestämmelse som har relevans för propositionen finns i 124 § i grundlagen, där det föreskrivs om överföring av förvaltningsuppgifter på andra än myndigheter. En uppgift kan överföras på andra än myndigheter, om det är ändamålsenligt för skötseln av uppgifterna och det inte äventyrar rättssäkerheten, de grundläggande fri- och rättigheterna eller andra krav på god förvaltning. I lagförslaget föreskrivs det om godkännandet av aktörer inom försäkringsbranschen som stödformedlande fiskeriförsäkringsinrättningar samt om styrningen av och tillsynen över dessa aktörer. I lagförslaget ingår bestämmelser om tjänsteansvar och skadeståndsrättsligt ansvar för personer som ansvarar för

skötseln av en fiskeriförsäkringsinrättnings uppgifter. Allmänna förvaltningsrättsliga bestämmelser, dvs. förvaltningslagen (434/2003), språklagen (423/2003) och lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) tillämpas på aktörerna när de utför förvaltningsuppgifter.

Lagförslaget innehåller inte några bestämmelser om det egentliga förfarandet för beviljande av stöd. Stödet beviljas utan särskild ansökan. En förutsättning för att en aktör ska börja omfattas av stödsystemet är att fiskeriförsäkringsinrättningen ingår ett försäkringsavtal med denne. Då ska fiskeriförsäkringsinrättningen enligt 13 § i lagförslaget utöver försäkringsavtalet på sökandens begäran ge ett skriftligt beslut. Enligt 9 § i lagförslaget ska fiskeriförsäkringsinrättningen ingå ett försäkringsavtal med var och en som ansöker om försäkring och som uppfyller de föreskrivna villkoren. Avtalet ska täcka alla skadefall på basis av vilka stöd kan beviljas med stöd av 5 § i lagförslaget, och stödtagarens alla användningsdugliga fiskeredskap som hör till samma slag av fångstredskap. Endast ett sådant betydande avtalsbrott eller brott mot stödvillkoren till följd av vilket försäkringsavtalet sagts upp kan leda till att inrättningen vägrar ingå avtal. I praktiken ger dessa bestämmelser inte fiskeriförsäkringsinrättningen någon prövningsrätt när det gäller ingående av avtal. Om inrättningen vägar ingå avtal ska sökanden på begäran ges ett skriftligt beslut. I lagen föreslås också bestämmelser om den tid avtalet är i kraft. Rätt till stöd uppkommer dock först då en skada på basis av vilken sökanden är berättigad till försäkringsersättning uppstått. I sådana fall ska det alltid ges ett skriftligt beslut. I lagförslaget ingår även bestämmelser om försäkringstagarens rätt att begära omprövning hos myndigheten i det fall att fiskeriförsäkringsinrättningen vägrar ingå ett försäkringsavtal med denne. Stödtagaren avses även ha rätt till begäran om omprövning i det fall att försäkringsersättning och ett försäkringsstöd som utgör en del av ersättningen förvägras på grund av att stödtagaren inte har rätt till försäkringsstöd. Bestämmelserna om ändringsökande är relevanta med avseende på de garantier för rättsskyddet som avses i 21 § i grundlagen.

De uppgifter som i lagförslaget föreslås höra till en fiskeriförsäkringsinrättning innebär ingen betydande utövning av offentlig makt såsom självständig rätt att justera stöd-villkoren oberoende av försäkringsavtalet. Fiskeriförsäkringsinrättningarna skall likväl ta emot utredningar över skadefall och vid behov inspektera skadorna på det sätt aktörer som bedriver försäkringsverksamhet normalt gör före utbetalning av försäkringsersättning. Till den del utredningen av om en skada uppstått samt av skadans omfattning och omständigheter ansluter sig till utredning av förutsättningarna för utbetalning av stödet, utför fiskeriförsäkringsinrättningarna inspektionsverksamhet. De har i vilket fall som helst rätt att inspektera en skada med stöd av villkoren i försäkringsavtalet, och denna rätt kan inte helt särskiljas från utredningen av förutsättningarna för utbetalning av försäkringsstöd, eftersom rätt till försäkringsstöd uppkommer om stödtagaren har rätt till försäkringsersättning. Om en skadas värde överstiger 50 000 euro ska myndigheten underrättas innan försäkringsersättning betalas ut och ges tillfälle att inspektera skadan. Fiskeriförsäkringsinrättningen är då skyldig att bistå myndigheten.

Den egentliga tillsyn över stödtagaren som sker efter betalning av stödet avses höra till myndigheten, liksom även möjliga återkrav som följer av övervakningen. Lagförslaget innehåller en bestämmelse om att myndighetens tillsynsrätt gäller övervakningen och konstaterandet av förutsättningarna för godkännande och utbetalning av stöd samt av stödets belopp. Denna rätt omfattar även konstaterande av ett skadefall innan försäkringsstöd betalas ut som en del av försäk-

ringersättningen. Enligt lagförslaget får inspektioner utföras ombord på stödtagarens fartyg samt i sådana lokaler som används för utövande av fiskerinäring. Inspektioner får likväl inte utföras i lokaler som används för permanent boende (GrUU 18/2006 rd). Utskottet har i sin praxis ansett att särskilt utrymmen avsedda för boende i transportmedel ligger i en sorts gråzon när det gäller hemfriden (GrUU 8/1994 rd). Fartyg används både för transport och för boende, och detta har ansetts värt att beakta i konstitutionellt hänseende. Således ansåg utskottet att det inte är något problem i konstitutionellt hänseende att undanta de delar av fartyg som uteslutande används som bostadsutrymmen från säkerhetskontrollerna (GrUU 16/2004 rd).

I propositionen föreslås det att en uppgift som innebär utövning av offentlig makt överförs på andra än myndigheter. En aktör som godkänns som fiskeriförsäkringsinrättning inspekterar skadefall som ett led i undersökningen av förutsättningarna för utbetalning av försäkringsersättning, vilket hör till normal försäkringsverksamhet. Samtidigt granskar inrättningen även förutsättningarna för beviljande av stöd till den del rätt till försäkringsersättning är ett villkor för att stödet ska betalas ut. Det är i någon mån en tolkningsfråga huruvida uppgiften innebär betydande utövning av offentlig makt, som i ljuset av praxis för tolkningen av 124 § i grundlagen inte får överföras på andra än myndigheter. Det anses därför nödvändigt att grundlagsutskottet yttrar sig om lagstiftningsordningen.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lagförslag

Lag

om försäkringsstöd för kommersiellt fiske

Helsingfors den 20

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Syfte

Syftet med denna lag är att främja utövan-
det av fiskerinäringen under de särskilda för-
hållanden som råder på Finlands territorial-
vatten och inom Finlands ekonomiska zon.

2 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på stöd som betalas
som ersättning för skador på fiskeredskap
och på fartyg som används för kustfiske.

3 §

Definition av kommersiell fiskare

I denna lag avses med *kommersiell fiskare*
en fysisk person eller en sammanslutning
vars genomsnittliga omsättning av försälj-
ningen av fisk som fiskaren själv fångat eller
av bearbetade fiskprodukter av sådan fisk,
under de tre räkenskapsperioder som ome-
delbart föregår ingåendet av ett försäkrings-
avtal enligt 4 § överstiger det belopp som an-
ges i 3 § 1 mom. i mervärdesskattelagen
(1501/1993), eller som är bolagsman eller
delägare i en sammanslutning som avses
ovan.

Som kommersiell fiskare betraktas även en
fysisk person eller en sammanslutning som

under det år som försäkringsavtalet ingås, el-
ler under det år som föregår ingåendet av av-
talet, har börjat eller börjar bedriva kommer-
siellt fiske och som lägger fram en plan för
det sätt på vilket omsättningen av försälj-
ningen av fisk eller av bearbetade fiskpro-
dukter senast den tredje räkenskapsperioden
efter ingåendet av försäkringsavtalet kommer
att överstiga det belopp som anges i 3 § 1
mom. i mervärdesskattelagen.

2 kap.

Förutsättningar för försäkringsstöd

4 §

Förutsättningar som gäller mottagaren av försäkringsstöd

Försäkringsstöd beviljas utan särskild an-
sökan till en kommersiell fiskare som har in-
gått ett försäkringsavtal med en godkänd fis-
keriförsäkringsinrättning. En förutsättning är
att den kommersiella fiskaren är antecknad
som innehavare eller ägare till fiskefartyget i
det register som avses i lagen om registrering
av fiskefartyg och vattenbruksfartyg som an-
vänds till havs (690/2010), nedan *fiskefar-
tygsregistret*. Om det är fråga om en fysisk
person ska denne vara registrerad som yrkes-
fiskare.

En förutsättning för att försäkringsstöd ska
betalas är att stödtagaren är berättigad till
försäkringsersättning med stöd av ett försäk-
ringsavtal enligt 1 mom. Försäkringsstödet
betalas till stödtagaren som en del av den för-
säkring ersättning som fiskeriförsäkringsin-
rättningen betalar ut.

Bestämmelser om de förutsättningar som gäller försäkringsavtalet, om godkännande av fiskeriförsäkringsinrättningar och om ansökan om den ersättning som staten betalar finns i 3 kap.

5 §

Förutsättningar som gäller skadefallet

Försäkringsstöd betalas för skador som har uppstått på grund av en kraftig storm, en kust med mycket grynnor, snö- eller isförhållanden eller sälar eller skarvar

1) på Finlands territorialvatten eller inom Finlands ekonomiska zon,

2) på fångstredskap som används på fartyg som är antecknade i fiskefartygsregistret, på fartyg som i fiskefartygsregistret är antecknade i gruppen kustfartyg eller på fångstredskap, fortskaffningsmedel eller transportmedel som används vid vinterfiske,

3) när fartyget legat i hamn, för ankar eller på varv, i samband med ett fisketillfälle, en fångstresa, transport av fisk eller räddning av människoliv.

Närmare bestämmelser om de skador, fångstredskap, fisketillfällen och fångstresor samt naturförhållanden som orsakat skada vilka omfattas av försäkringsstödet får utfärdas genom förordning av statsrådet.

6 §

Förvägras av stöd

Försäkringsstöd utbetalas inte om stödtagaren genom ett lagakraftvunnet beslut har dömts till bötesstraff eller fängelsestraff för brott mot Europeiska unionens lagstiftning eller den nationella lagstiftningen om verkställigheten av Europeiska unionens gemensamma fiskeripolitik. Skador som har uppstått under det kalenderår då förseelsen ägde rum berättigar inte till stöd.

Försäkringsstöd utbetalas inte om stödtagaren

1) avsiktligt har orsakat skadefallet eller av vårdslöshet i väsentlig grad har medverkat till att skada uppstod,

2) har påverkat skadans omfattning genom att försumma arbetet med att rädda försäkringsobjektet eller genom att använda det fartyg eller fångstredskap som försäkringen gäller på ett sätt som avviker från dess normala användningsändamål eller användningssätt,

3) inte har uppfyllt den förutsättning enligt 3 § 2 mom. som gäller omsättningen.

7 §

Försäkringsstödet belopp

Försäkringsstöd betalas till ett belopp som motsvarar 40 procent av skadans verkliga omfattning. Om ett kustfartyg, en båt eller ett särskilt värdefullt fångstredskap har skadats, betalas dock stödet till ett belopp som motsvarar 90 procent av skadans verkliga omfattning. Försäkringsstöd betalas inte till den del det är möjligt för fiskeriförsäkringsinrättningen att med stöd av regressrätt få ersättning från en tredje part. Om försäkringsersättningen sänks på basis av vad som bestämts i villkoren i försäkringsavtalet, betalas stödet dock som högst den ovannämnda andelen av beloppet på den sänkta försäkringsersättningen. Om försäkringsersättning helt förvägras på grund av något som mottagaren av försäkringsstödet har gjort, betalas inget stöd.

Försäkringsstöd betalas inte ut om stödets belopp per skadefall uppgår till högst 100 euro. Vid uträkningen av stödbeloppet betraktas alla skador som uppstått under samma fisketillfälle, fångstresa, transport av fisk eller räddningsuppdrag som ett skadefall. Om det är omöjligt att bevisa exakt när en skada har uppstått, betraktas de skador som konstaterats under samma fisketillfälle, fångstresa, transport av fisk eller räddningsuppdrag som ett skadefall. Om det gäller skador på nät, beaktas vid beräkningen av stödbeloppet dock de skador som inträffat under en tid på ett år.

Närmare bestämmelser om fångstredskap som är att betrakta som särskilt värdefulla utfärdas genom förordning av statsrådet.

8 §

Utredning om skadefallet

Mottagaren av försäkringsstöd är skyldig att lämna in en utredning om förhållandena i samband med skadan, skadans omfattning och andra förutsättningar för betalning av stöd som är relevanta för skadefallet. Utredningen ska lämnas in utan ogrundat dröjsmål.

Utredningen ska lämnas in till fiskeriförsäkringsinrättningen, som är skyldig att spara de uppgifter och handlingar som gäller skadefallet i 10 år efter det att försäkringsersättningen har betalats ut.

3 kap.

Krav som gäller fiskeriförsäkringsinrättningen

9 §

Förutsättningar som gäller försäkringsavtalet

På försäkringsavtal enligt denna lag tillämpas lagen om försäkringsavtal (543/1994), om inte något annat bestäms nedan. Fiskeriförsäkringsinrättningen ska som försäkringstagare godkänna varje aktör som uppfyller de förutsättningar i denna lag som gäller mottagare av försäkringsstöd. Försäkringsinrättningen kan vägra ingå avtal, om stödtagaren i väsentlig grad har brutit mot förutsättningarna för försäkringsstöd eller villkoren i försäkringsavtalet under de två föregående kalenderåren så att avtalet har sagts upp, eller om det annars finns grundad anledning att misstänka att stödtagaren inte fullgör sina skyldigheter enligt försäkringsavtalet.

Försäkringen ska täcka alla skadefall som uppfyller förutsättningarna i 5 § samt till deras fulla värde försäkringstagarens alla sådana användningsdugliga fiskeredskap som hör till samma slag av fångstredskap och kustfartyg. Om försäkring söks för ett kustfartyg är det en förutsättning att fartyget är besiktat eller, om fartygets totala längd är under 10 meter, att någon annan tillförlitlig utredning om fartygets skick läggs fram.

Den försäkringspremie som tas ut hos stödtagaren ska vara skälig. Fiskeriförsäkringsinrättningen ska när den bestämmer försäkringspremierna beakta de nödvändiga kostnaderna för administreringen av stödet samt den minskning av fiskeriförsäkringsinrättningens risk som grundar sig på stödbeloppet.

Försäkringsavtalet är i kraft ett kalenderår i sänder. Avtalets giltighetstid fortsätter utan vidare åtgärder om det inte sägs upp av någondera parten senast den 15 december. Avtalet ska sägas upp om en ändring av villkoren för försäkringsstöd eller om ett återtagande av godkännandet av fiskeriförsäkringsinrättningen förutsätter att försäkringsavtalet avslutas.

Närmare bestämmelser om fiskeredskap som hör till samma slag av fångstredskap och skicket på sådana försäkringsobjekt som ska omfattas av en försäkring kan utfärdas genom förordning av statsrådet.

10 §

Godkännande av fiskeriförsäkringsinrättningar

En försäkringsförening enligt lagen om försäkringsföreningar (1250/1987) eller ett försäkringsbolag enligt försäkringsbolagslagen (521/2008) eller ett i lagen om utländska försäkringsbolag (398/1995) avsett utländskt försäkringsbolags filial i Finland som har de ekonomiska och administrativa förutsättningar som behövs för att sköta uppgifter som gäller försäkringsstöd kan godkännas som fiskeriförsäkringsinrättning. En förutsättning för godkännande är också att sökanden visar att den erbjuder försäkringar med sådana villkor att förutsättningarna i 9 § uppfylls och så att det är möjligt att betala försäkringsstöd på basis av försäkringsersättningen.

Närings-, trafik- och miljöcentralen beslutar om huruvida sökanden ska godkännas som fiskeriförsäkringsinrättning. Beslutet fattas på ansökan, som ska innehålla de uppgifter som behövs för bedömningen av förutsättningarna för ett godkännande. I beslutet kan det tas in villkor i fråga om administreringen av försäkringsstödet, om detta behövs

för att säkerställa enhetliga förfaranden vid fiskeriförsäkringsinrättningarna.

Närings-, trafik- och miljöcentralen kan återta godkännandet av en fiskeriförsäkringsinrättning, om villkoren inte längre uppfylls. Innan ett godkännande återtas ska försäkringsinrättningen ges tillfälle att inom skälig tid avhjälpa bristen, om det är möjligt. Ett beslut om återtagande träder i kraft omedelbart den 1 januari följande kalenderår.

11 §

Fiskeriförsäkringsinrättningens bistånds- och upplysningsskyldighet

Fiskeriförsäkringsinrättningen ska, när den utreder ett skadefall, beakta statens intresse som betalare av försäkringsstöd och utan dröjsmål underrätta närings-, trafik- och miljöcentralen om misstankar som gäller eventuellt missbruk av stöd.

Fiskeriförsäkringsinrättningen ska i god tid i förväg meddela närings-, trafik- och miljöcentralen sådana ändringar som gäller villkoren i försäkringsavtalet, försäkringspremierna eller andra omständigheter som kan vara av betydelse för godkännandet av fiskeriförsäkringsinrättningen.

Fiskeriförsäkringsinrättningen är skyldig att underrätta närings-, trafik- och miljöcentralen om skador vars värde överstiger 50 000 euro innan ersättning betalas ut. Närings-, trafik- och miljöcentralen ska ges tillfälle att inspektera skadan innan ersättning betalas ut. Fiskeriförsäkringsinrättningen ska bistå närings-, trafik- och miljöcentralen med uppgifter och sakkunnighjälp vid inspektionen.

Fiskeriförsäkringsinrättningen är skyldig att på specificerad begäran lämna närings-, trafik- och miljöcentralen sådana uppgifter om stödtagaren och försäkringsobjektet som är nödvändiga för att utreda och övervaka förutsättningarna för betalning av försäkringsstöd.

Fiskeriförsäkringsinrättningens upplysningsskyldighet gäller även sekretessbelagda uppgifter. Uppgifterna får inte användas för andra ändamål än dem som de har lämnats ut

för i syfte att myndigheten ska kunna sköta sina föreskrivna uppgifter.

12 §

Beslut om försäkringsstöd

Fiskeriförsäkringsinrättningen ska i ett ärende som gäller ett försäkringsavtal på begäran av sökanden ge denne ett skriftligt beslut.

Fiskeriförsäkringsinrättningen ska i ett ärende som gäller försäkringsersättning söka ge ett skriftligt beslut. Om stöd betalas som en del av försäkringsersättningen, ska stödets andel av ersättningen framgå av beslutet.

13 §

Ansökan om ersättning av staten

Fiskeriförsäkringsinrättningen ska skriftligen ansöka om ersättning av staten för de stöd som försäkringsinrättningen betalat som en del av de försäkringsersättningar som avses i denna lag. Ansökan kan göras högst två gånger om året. Om omfattningen av skadan i ett enskilt skadefall överstiger 50 000 euro, kan fiskeriförsäkringsinrättningen ansöka om förskott.

Ansökan riktas till närings-, trafik- och miljöcentralen. Till ansökan ska fogas en utredning om stödtagarna, de ersättningar som betalats på basis av de stödberättigande skadorna och stödets andel av ersättningarna, eller beloppet av det förskott som behövs, samt en beskrivning av skadefallena.

Närmare bestämmelser om det förfarande som ska iakttas vid ansökan om och betalning av ersättning kan utfärdas genom förordning av statsrådet.

14 §

Fiskeriförsäkringsinrättningens uppgifter

Fiskeriförsäkringsinrättningen ska vid skötseln av uppgifter som avses i denna lag iakttä förvaltningslagen (434/2003), lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet (13/2003), språklagen

(423/2003) och lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999).

Bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar tillämpas på personer som är anställda vid en fiskeriförsäkringsinrättning eller som har förtroendeuppdrag, när de sköter uppgifter som har samband med försäkringsstödet. Bestämmelser om skadeståndsansvar finns i skadeståndslagen (412/1974).

15 §

Styrningen av och tillsynen över fiskeriförsäkringsinrättningar

Närings-, trafik- och miljöcentralen styr och utövar tillsyn över fiskeriförsäkringsinrättningarna när dessa sköter uppgifter enligt denna lag. Bestämmelser om tillsynen över fiskeriförsäkringsinrättningarna i övrigt finns i de lagar som nämns i 10 § 1 mom.

Närings-, trafik- och miljöcentralen har rätt att utföra inspektioner i fiskeriförsäkringsinrättningarnas lokaler. Inspektionerna kan gälla alla lokaler och uppgifter som är av betydelse för övervakningen av förutsättningarna för godkännande och en korrekt administration av försäkringsstödet. Inspektioner får dock inte utföras i lokaler som används för permanent boende.

4 kap.

Särskilda bestämmelser

16 §

Tillsyn över stödtagaren

Närings-, trafik- och miljöcentralen har rätt att utföra inspektioner ombord på stödtagarens fartyg samt i sådana lokaler som används för utövande av fiskerinäring, i syfte att konstatera eller övervaka förutsättningarna för och omfattningen av försäkringsstödet. Inspektioner får dock inte utföras i lokaler som används för permanent boende.

Närings-, trafik- och miljöcentralen har rätt att avgiftsfritt få de uppgifter och handlingar som behövs för att utföra inspektion samt att omhänderta material som gäller skadefallet, om detta krävs för att syftet med inspektio-

nen ska uppnås. Materialet ska utan dröjsmål returneras när det inte längre behövs för inspektionen.

17 §

Återkrav av stöd

Stöd som har betalats utan grund eller till ett för stort belopp ska återkrävas av stödtagaren, om

1) de förutsättningar som gäller stödtagaren och skadefallet inte har uppfyllts,

2) det på basis av skadefallet har betalats stöd som stödtagaren inte har varit berättigad till enligt 6 §,

3) Europeiska unionens lagstiftning kräver det.

På det belopp som återkrävs ska det betalas en årlig ränta enligt 3 § 2 mom. i räntelagen (633/1982) ökad med tre procentenheter. Ränta ska betalas räknat från den dag då försäkringsersättningen betalades till dess att det återkrävda beloppet har betalats tillbaka. I ett sådant fall av överträdelse som avses i 6 § 1 mom. ska ingen ränta räknas på det återkrävda beloppet för den tid ärendet behandlas vid myndigheten.

Om det belopp som återkrävs inte betalas senast på den förfallodag som angetts i beslutet om återkrav, ska en årlig dröjsmålsränta betalas på beloppet enligt den räntefot som avses i 4 § 1 mom. i räntelagen.

18 §

Förfaranden vid återkrav

Närings-, trafik- och miljöcentralen beslutar om återkrav av stöd. Genom beslutet fastställs det belopp som återkrävs, räntan enligt 17 § 2 mom. samt förfallodagen för betalningen av dem.

Beslut om återkrav ska fattas utan ogrundat dröjsmål efter det att närings-, trafik- och miljöcentralen har fått vetskap om grunden för återkravet och senast tio år efter det att försäkringsersättningen har betalats.

Närings-, trafik- och miljöcentralen sköter verkställandet av beslutet om återkrav. Beslutet om återkrav kan verkställas genom utsökning efter det att beslutet har vunnit laga

kraft. På verkställigheten av beslut tillämpas utsökningsbalken (705/2007).

19 §

Den behöriga närings-, trafik- och miljöcentralen

De uppgifter som föreskrivs för närings-, trafik- och miljöcentralen i denna lag sköts inom alla närings-, trafik- och miljöcentralers verksamhetsområden av närings-, trafik- och miljöcentralen i Österbotten. De övriga närings-, trafik- och miljöcentraler vars verksamhetsområde gränsar till kusterna i Finlands havsområde ska ge handräckning inom sitt verksamhetsområde i samband med sådana inspektioner för att konstatera skadefall som avses i 11 § 3 mom. samt sådana inspektioner som avses i 16 §.

20 §

Ändringssökande

Ändring i ett sådant beslut av en fiskeriförsäkringsinrättning som avses i 12 § får inte sökas genom besvär. Försäkringstagaren kan rikta en begäran om omprövning av beslutet till närings-, trafik- och miljöcentralen i Österbotten. Begäran om omprövning ska göras skriftligen inom 30 dagar från delfäendet av beslutet. Begäran om omprövning ska behandlas utan dröjsmål. Om ett ärende som gäller samma skadefall är anhängigt vid ett annat besvärsorgan eller en domstol, ska behandlingen av begäran om omprövning avbrytas till dess att ärendet i fråga har avgjorts.

Ett beslut som meddelas med anledning av en begäran om omprövning kan endast gälla de förutsättningar för beviljande av stöd som anges i 4—6 §. I beslutet tas inte ställning till huruvida skadan är ersättningsgill enligt villkoren i försäkringsavtalet eller till fiskeriförsäkringsinrättningens övriga avtalsenliga skyldigheter. Beslutet delges sökanden och fiskeriförsäkringsinrättningen.

Ändring i ett sådant beslut av närings-, trafik- och miljöcentralen som avses i denna lag får sökas genom besvär på det sätt som före-

skrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996). Ändring i ett beslut som förvaltningsdomstolen har fattat med stöd av denna lag får sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen, om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd. Besvär hindrar inte verkställigheten av ett beslut om återtagande av godkännandet av en fiskeriförsäkringsinrättning.

5 kap.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

21 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 . Sådant försäkringsstöd som avses i denna lag får dock beviljas och betalas ut först från och med den 1 januari 2014.

Genom denna lag upphävs lagen om fiskeriförsäkringsföreningar (331/1958).

22 §

Övergångsbestämmelser om försäkringsavtal enligt den tidigare lagen och om understöd som grundar sig på de avtalen

De försäkringsavtal enligt lagen om fiskeriförsäkringsföreningar som ingåtts innan denna lag träder i kraft ska sägas upp så att de upphör senast den 31 december 2013. På statsunderstöd som betalas på basis av dem tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av denna lag.

Efter ikraftträdandet av denna lag kan en fiskeriförsäkringsförening under de förutsättningar som föreskrivs i lagen om fiskeriförsäkringsföreningar ingå försäkringsavtal där avtalets giltighet upphör senast den 31 december 2013. För ersättningar som betalas på basis av sådana avtal kan det betalas bidrag enligt lagen om fiskeriförsäkringsföreningar, om skadan har uppstått under avtalets giltighetstid och om villkoren uppfylls.

23 §

Övergångsarrangemang som gäller statsbidragsfonden

I fråga om den statsbidragsfond som avses i 13 § i lagen om fiskeriförsäkringsföreningar tillämpas de bestämmelser som gällde när denna lag trädde i kraft, om inte något annat bestäms nedan. Om en fiskeriförsäkringsförening godkänns som fiskeriförsäkringsinrättning med stöd av 10 §, återbetalas statsbidragsfonden inte till staten, och bestämmelserna i 13 § i lagen om fiskeriförsäkringsföreningar tillämpas på administrationen av fonden. Om fiskeriförsäkringsföreningar går samman, fiskeriförsäkringsföreningen ombildas till ett ömsesidigt försäkringsbolag eller fiskeriförsäkringsföreningen överför sitt försäkringsbestånd till en annan i 10 § 1 mom. avsedd aktör, överförs statsbidragsfonderna med avkastning till den aktör som uppstår i deras ställe, förutsatt att den godkänns som fiskeriförsäkringsinrättning.

Avkastning från statsbidragsfonden får dock från och med den 1 januari 2014 inte användas till att finansiera fiskeriförsäkrings-

inrättningens sedvanliga verksamhet. Den avkastning som genereras efter nämnda datum ska årligen redovisas till staten till den del den inte används till något av följande ändamål:

1) utbildning som gäller skötseln av uppgifterna enligt denna lag och som är öppen för personal och förtroendevalda vid alla fiskeriförsäkringsinrättningar,

2) information och utbildning som gäller försäkringsstödet och som är öppen för alla försäkringstagare,

3) administrativa kostnader som föranleds av de ansökningar som avses i 13 §, med undantag av personalens lönekostnader och de förtroendevaldas arvoden,

4) bistående av närings-, trafik- och miljöcentralen vid inspektioner som gäller stödtagare och skadefall.

Om en fiskeriförsäkringsinrättning upphör med sin verksamhet eller om godkännandet av den återtas, ska inrättningen innan verksamheten upphör eller senast sex månader efter det att godkännandet återtogs betala tillbaka värdet av statsbidragsfonden samt den ovannämnda avkastningen till staten.

Helsingfors den 11 oktober 2012

Statsminister

JYRKI KATAINEN

Jord- och skogsbruksminister *Jari Koskinen*